

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie

© 2010 ČZU v Praze

Josífková Hedvika

Zadání

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. listopadu 2010

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Alexandru Soukupovi, CSc. a doc. Ing. PhDr. Karlu Šrédlovi, CSc. za podporu a cenné připomínky při psaní této diplomové práce. Zároveň bych chtěla též poděkovat mým rodičům, sestře a mému příteli za podporu při mém studiu.

Vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie

Entering of ČR to European Union and European Monetary Union

Souhrn

Cílem této diplomové práce je popsat okolnosti vzniku myšlenky spojené Evropy a vývoj společenství až do dnešní podoby. Zmiňuje tedy smlouvy, které deklarovaly vznik společenství států před dnešní podobou EU. Další část se soustřeďuje na počátek a proces integrace České republiky do Evropské unie a okolnostmi s tímto spojené. Důležitou kapitolou této práce je Evropská měnová unie, proces jejího vzniku a vstup České republiky do Evropské měnové unie, a také výhody a nevýhody s tímto členstvím spojené. Závěrečná část hodnotí míru připravenosti České republiky na vstup do EMU a přijetí eura. Práce hodnotí jednotlivé scénáře přechodu na euro a jejich vhodnost pro Českou republiku. Autorka se vyslovuje k dané problematice a formuluje vlastní názor na nejvýhodnější načasování přijetí eura.

Summary

The target of this dissertation is to describe conditions under which the idea of connected Europe and the development of partnerships has risen. It mentions all treatments declaring the development of national unities predating European union how we know it today. Next part is focused on beginning of integration of Czech republic into EU and circumstances regarded. Important chapter of the document is European Monetary Union, process of it's development, integration of Czech republic and advantages and disadvantages associated with membership. The final part of the dissertation judges the measure of Czech republic awareness to become a member of

EMU and reception of Euro. The paper work values different scenarios of transition to Euro and their fittingness for Czech republic. The author express herself to current topic and formalize her own opinion of timing the engagement in monetary union.

Klíčová slova

Evropská unie, Evropská měnová unie, euro, eurozóna, Evropská integrace, Česká republika, Maastrichtská konvergenční kritéria, Scénáře přechodu na euro

Key words

European Union, European Economic and Monetary Union, euro, eurozone, European Integration, Czech Republic, Maastricht convergency criteria, The Euro Changeover Timetable

Osnova

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
3	Evropská sociálně ekonomická integrace	14
3.1	Meziválečné integrační iniciativy.....	14
3.1.1	Univerzalistická koncepce	15
3.1.2	Kontinentální koncepce.....	15
3.1.3	Nacistická koncepce.....	16
3.2	Evropa po 2. světové válce.....	16
3.3	Počátky evropské spolupráce	17
3.3.1	Bruselský pakt a NATO.....	18
3.3.2	Evropská platební unie.....	19
3.3.3	ESUO	19
3.4	Vznik společného trhu.....	20
3.4.1	EURATOM.....	20
3.4.2	EHS	21
3.4.3	EFTA.....	22
3.5	Evropské společenství	22
3.6	Budování EU	23
3.6.1	Jednotný evropský akt.....	24
3.6.2	Maastrichtská smlouva.....	24
3.7	Cesta států střední a východní Evropy	26
3.7.1	Vnitřní reforma EU	26
3.7.2	Agenda 2000	27
3.7.3	Konvent o budoucnosti EU	28
3.8	Lisabonská smlouva	28
4	Proces integrace České republiky do Evropské unie	30
4.1	Rok 1989	30
4.1.1	Kooperační dohoda	31
4.2	Transformace ČR do EU	32

4.2.1	Asociační dohody.....	32
4.2.2	Předvstupní pomocné projekty.....	32
4.2.3	Závěr vyjednávání a Kodaňský summit.....	35
4.2.4	Lucemburská skupina	36
4.3	Vstup ČR do EU.....	37
5	Evropská měnová unie.....	39
5.1	Evropské hospodářské společenství	39
5.2	Evropský měnový systém.....	41
5.2.1	Mechanismus směnných kurzů	41
5.2.2	Evropská měnová jednotka	42
5.3	80. léta	43
5.4	Jednotný evropský akt.....	43
5.5	Maastrichtské dohody.....	43
5.5.1	Konvergenční kritéria.....	44
5.6	Vývojové etapy měnové unie	45
5.6.1	První etapa.....	45
5.6.2	Druhá etapa	46
5.6.3	Třetí etapa	48
5.7	Instituce Evropské měnové unie.....	50
5.7.1	Evropská centrální banka.....	51
6	Přípravy na přijetí eura v ČR.....	55
6.1	Volba scénáře přechodu na euro.....	55
6.1.1	Madridský scénář	55
6.1.2	Velký třesk	57
6.1.3	Phasing Out.....	58
6.2	Euro a Česká republika.....	59
6.3	Národní plán zavedení eura v České republice	60
6.3.1	Schválené principy	60
6.3.2	Národní koordinační skupina	60
6.4	Velký třesk v ČR	61
6.5	Fáze přechodu na euro.....	62

6.6	Výhody a nevýhody eura.....	63
6.6.1	Výhody.....	63
6.6.2	Nevýhody.....	67
6.7	Řecko jako součást EU.....	71
6.8	Názory na optimální termín přijetí.....	72
6.8.1	Přijetí eura.....	73
6.8.2	Přijetí eura „jako nutné zlo“.....	73
6.8.3	Nepřijetí eura.....	74
7	Závěr.....	75
8	Seznam použité literatury a zdrojů.....	78
9	Přílohy.....	81
10	Přehled zkratk.....	86

1 Úvod

Tématem mé diplomové práce je vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie. Česká republika se dne 1. května 2004 stala právoplatným členem Evropské unie a na základě smluv o přistoupení se zavázala ke splnění podmínek z toho vyplívajících. Jedním ze závazků je vstup do Evropské měnové unie. Vstup České republiky do ní je velmi důležitým krokem jak z mezinárodního hlediska, tak pro život všech jejích občanů.

Rokem 2009 se pro Českou republiku stala společná měna opět aktuálním a vyhledávaným tématem. Hlavním důvodem k tomu bylo především předsednictví Evropské unii a vstup Slovenska, v pořadí již šestnácté země Evropské unie, do eurozóny.

V současnosti tedy není otázkou, zda přijmout euro, ale kdy bude pro tento proces správný čas. O této problematice se již od vstupu České republiky do Evropské unie vedou diskuze mezi odbornou i laickou veřejností. Rozhodnutí o termínu zavedení společné měny a způsobu zavedení by mělo být opřeno o analýzu hospodářské situace země, která značně ovlivní průběh a dopady zavedení eura.

Téma práce jsem si tedy zvolila z důvodu jeho aktuálnosti a šíře. Problematika společné měny je o to více složitá díky současné krizi mezi zeměmi Evropské unie a Evropské měnové unie. Načasování a případné dopady přijetí eura se bude dotýkat každého z nás. Jde o správné načasování přechodu ze samostatné měnové politiky na společnou měnovou a kurzovou politiku prostřednictvím Evropské centrální banky vzhledem k tomu, aby byly náklady na vstup pro Českou republiku co nejnižší, a výhody co nejvyšší.

2 Cíl práce a metodika

Rozhodnutí o termínu zavedení společné měny a způsobu zavedení by mělo být opřeno o analýzu hospodářské situace země, která značně ovlivní průběh a dopady zavedení eura.

Cílem této práce je analýza problematiky přijetí eura Českou republikou.

V první části se zabývám okolnostmi a hlavními důvody vzniku Evropské unie. Připomínám důležité zlomové fáze, které vedly k otevření diskuze o jednotné Evropě. Také popisuji složitý vývoj smluv, na základě kterých státy měly přistupovat do Evropské unie. Zabývám se smlouvami, jejichž plnění bylo pro přistupující státy podstatné. Porovnávám rozdílné pohledy na fungování (funkci) a směr Evropské unie. Popisuji vývoj smluv až k dnešnímu návrhu Lisabonské smlouvy.

V dalším bodu diplomové práce popisuji proces integrace České republiky do Evropské unie. Zmiňuji přístupové dohody a předvstupní pomocné programy, které napomáhaly sbližování přistupujících států se státy již v unii etablovanými. V práci také zmiňuji o Lucemburské skupině a vstupu České republiky, kterému předcházela ratifikační proces.

V rámci bodu Evropská měnová unie popisuji fungování EMU, její úskalí a principy. V práci také zmiňuji základní definice v oblasti Evropské měnové integrace. Popisuji, co znamenal mechanismus směnných kurzů a proces, který vedl až ke vzniku mechanismu směnného hada. Neopomínám konvergenční kritéria a vývojové etapy měnové unie jako i vznik Evropské centrální banky.

V poslední nejdůležitější části práce se snažím objasnit, jaký je nynější stav přijetí eura Českou republikou. Provádím analýzu výhod a nevýhod přijetí eura. Úkolem tohoto bodu je zodpovězení otázky, v jaké situaci se euro nachází nyní a jaké jsou jeho výhledy do budoucna. Soustředím se na otázku v jakém časovém horizontu je pro Českou republiku euro z hlediska přijetí nejvýhodnější přijmout. Snažím se posoudit, zda je o euro vůbec v nynější situaci reálné uvažovat. V hodnocení také přihlížím k situaci, v jaké se nyní nachází Evropská unie a jakým směrem se ubírají členské země. V práci

se snažím analyzovat očekávané přínosy společné měny euro a porovnat je s možnými náklady a riziky spojenými s jejím zavedením. Snažím se samozřejmě přihlížet k rozdílné významnosti pro jednotlivé subjekty. Komparativní metodou shrnuji názory na optimální přijetí eura, porovnávám základní tři názorové proudy. Na základě provedených popisů, komparací a analýz bych se v závěru ráda vyslovila k problematice přijetí eura a jeho načasování.

Základní zdroje, ze kterých čerpám, je odborná literatura zabývající se danou problematikou. Mezi nejčastěji citované autory patří Václav Klaus, Miroslav Singer, Antonín Brůžek, Petr Fiala. Zároveň jsem čerpala z internetových stránek zabývajících se problematikou rozšiřování EU a měnovou integrací.

3 Evropská sociálně ekonomická integrace

Vývoj Evropských dějin lze mapovat již od starověku, tedy doby Řecka a Říma, jejichž tehdejší hranice byly rozšiřovány obsazováním okolních zemí, a kde vznikla současná západokřesťanská civilizace. Podobný model převzal Karel Veliký, jenž byl roku 800 korunován na prvního císaře. Vzhledem k rozmanitosti evropských států a jejich rozloze se říše samozřejmě záhy rozpadla, avšak pozdější evropské státy koncipovaly svou budoucnost podle římského státu. Již Jiří z Poděbrad podal návrh na vytvoření unie křesťanských panovníků proti turecké agresi. Idea spojené Evropy byla dříve prosazována věhlasnými mysliteli jako například Petrus de Bosco, Maximiliana de Bethune, či vévodou ze Sully, jenž se v 17. století zasazoval o tzv. „Velký plán“, který by garantoval bezpečí tehdejší Evropy. Koncem 18. století představil Immanuel Kant traktát, který formuluje základní principy potencionálního evropského uspořádání.

Dějiny Evropy ovlivnil rovněž francouzský císař Napoleon Bonaparte, jenž se pokusil Evropu sjednotit pod svou nadvládou. Tento pokus o sjednocení však definitivně skončil v červnu roku 1815 u belgického Waterloo. V 18. a 19. století se vůdčí ideologií stal nacionalismus, který byl přirozeně těžko slučitelný s myšlenkou evropského sjednocení, a který vyvolával mezi evropskými mocnostmi nepřekonatelné rozbroje ústící až ke katastrofě v podobě první světové války. Dá se říci, že proces integrace lze charakterizovat napětím mezi jednotlivými integračními přístupy sahajícími do daleké minulosti. (Fiala, 2003)

3.1 Meziválečné integrační iniciativy

Po první světové válce se Evropa nacházela značně finančně, materiálně i morálně vyčerpána. V této době byla Evropa rozdělena na pacifisty a nacionalisty, kteří neustále rozdmýchávali boje v mezinárodním i vnitropolitickém měřítku. Idea sjednocené Evropy se tak rozdělila na tři základní proudy, které usilovaly o realizaci vysněného cíle úzké evropské spolupráce. Všechny tři koncepce byly neúspěšné.

3.1.1 Univerzalistická koncepce

Univerzalistická koncepce vnímala evropskou otázku v širším kontextu celosvětového uspořádání pod patronací Společnosti národů a upřednostňovala celosvětový mír. Ovšem tento koncept se ukázal jako velmi nerealistický. Instrukce SN přikazovala dodržovat základní principy mezinárodního soužití, avšak neměla žádné prostředky, jak toto chování vynutit, nebo případně potrestat. Ve 20. letech začaly v Evropě vznikat organizace, které se stavěly na podporu SN¹. Počet rychle rostl až na 45 organizací do roku 1924. Přínos byl nemalý zejména ve snaze zmírnit nacionalistické vášně. Bylo jasné, že tato koncepce zanikne s pádem SN, což se také stalo.

3.1.2 Kontinentální koncepce

Kontinentální koncept byl roku 1917 představen generálním sekretářem Amerického institutu Alejandrem Alvarezem. Předpokladem fungování byl vznik kontinentálních unií, které měly být předstupněm k vytvoření celosvětové mírové organizace. Snaha o vznik instituce Spojených států evropských vyvrcholila roku 1930 předložením Panevropského paktu, který se měl stát jakousi ústavou nové Panevropy.² Model Panevropské unie představoval první skutečně politický projekt výstavby sjednocené Evropy. Na základě této koncepce byla vytvořena Panevropská unie, politické hnutí, jež mělo mj. koordinovat velké množství profederálních aktivit prostřednictvím kontaktů s významnými politickými představiteli. (Fiala, 2003) Tento pakt zachovává suverenitu států a vytváří předpoklady pro vznik celní unie. V průběhu 30. let bylo patrné, že Evropa se nachází na prahu nové války. Federalistická metoda sjednocení Evropy neuspěla.

---

¹ Sdružení přátel SN

² podle díla Pan Europa od Richarda Nicolause Coudenhove-Kalergim inspirovaným americkým dílem velmi pozitivně hodnotícím sjednocování amerického kontinentu

3.1.3 Nacistická koncepce

Nacistická koncepce je hybridní formou ideje sjednocení Evropy, jež zneužívala pojmy „moc“ a „nadčlověk“. Došlo k násilné ekonomické integraci podrobením okolních států. Nacisté předpokládali vytvoření Velkogermánského svazu, který uměle evokoval rovnoprávnost germánských národů a následně germanizoval, či eliminoval ostatní etnika. Následkem situace na válečných frontách byla tato koncepce spojené Evropy poražena.

3.2 Evropa po 2. světové válce

Snahám o politické sjednocení Evropy nebyla nakloněna situace ani před ani po druhé světové válce. Válečný konflikt znovu upozornil na potřebu nalezení mechanismů, jež by zmírnily rivalitu národních států, které pro federalisty představovaly potencionální zdroje agrese. (Burgess, in Fiala, 2003) Nakonec se ukázalo, že vítězové druhé světové války byli dva: SSSR a USA. Tehdejší sjednocená Evropa se z vítězství těchto zemí radovat nemohla. Její průmyslová výroba klesla asi o třetinu, zatímco výroba SSSR a USA vzrostla (v USA až trojnásobně). V průběhu druhé světové války se rozpadlo jak Versailleské mírové uspořádání, tak systém mocenské rovnováhy. Většina zemí si tuto skutečnost rychle uvědomila a začala hledat nové koncepce evropského systému. Velká Británie, jež považovala druhou světovou válku za defekt evropského mezinárodněpolitického systému, tuto skutečnost neakceptovala v domnění, že se vrátí na místo mocnosti číslo jedna. Jedním z důvodů této skutečnosti může být například fakt, že díky své geografické poloze byla Británie jedinou zemí, která neprošla násilnou okupací a nemusela tedy organizovat odboje, v nichž byl položen základní kámen myšlenky nové organizace Evropy (Dočkal, 2005).

Do pozadí mezinárodní politické scény se dostává řada iniciativ vedoucích ke sjednocení Evropy, v němž spatřuje naději většina kontinentálních států. Západní Evropa se měla stát tzv. třetí silou mezi USA a SSSR. Jednou z nejvýznamnějších osobností vyzývajících k co nejužšímu propojení Francie a Británie jakožto

integračního jádra byl belgický premiér Henry Spaak. K realizaci tohoto konceptu se západní Evropa stavěla velice protichůdně. Nestabilita, nedůvěra a neochota francouzských a britských vlád vedla ke krachu této iniciativy.

3.3 Počátky evropské spolupráce

Dne 19. září 1946 se téma Spojených států evropských objevilo v projevu britského politika Winstona Churchilla ve švýcarském Curychu. V tomto projevu navrhl ustavení Rady Evropy jako organizace na ochranu evropské kultury před “barbarstvím”, ať již nacistického či bolševického typu. Británie společně se severskými státy postupně vytvářela skupinu zemí usilujících o mezivládně orientovanou spolupráci, čímž se stavěla proti záměrům Francie a zemím Beneluxu. Nelze však zapomenout na skutečnost, že Velká Británie měla na zahájení integračního procesu nezanedbatelný vliv (Fiala, 2003). Apeloval na sblížení Francie a Německa, které bylo stále rozdělené na okupační zóny, a nabádal západoevropské státy ke spolupráci. 5. června 1947 přednesl americký sekretář George Marshall návrh na obnovu válkou zničené Evropy. Předpokladem úspěchu byla alespoň částečná hospodářská integrace západní Evropy, obnovení německé ocelářské produkce, a tím oživení německé, posléze evropské ekonomiky. Francie však odmítala obnovení ocelářského průmyslu v Německu v obavách z konkurence. Velká Británie odmítala oproti tomu jakékoliv nadnárodní těleso. Tak byla 16. dubna 1948 podepsána smlouva o založení Organizace pro evropskou ekonomickou spolupráci³, jejímž cílem bylo koordinovat právě pomoc poskytovanou podle Marshallova plánu. Evropa těžce postižená válečnými událostmi potřebovala neléhavě vylepšit svou hospodářskou situaci. Program organizovaný Hospodářskou komisí při OSN byl svým rozměrem nedostačující. Výchozím bodem pro skutečnou hospodářskou obnovu Evropy se tak stalo odsouhlasení tzv. Marshallovy pomoci (Fiala, 2003). Dokud však nebylo rozhodnuto o osudu Německa, všechny tyto země se užší integraci bránily, neboť by tak omezily možnosti ochrany svých zájmů.

---

³ OEEC = Organization for European Economic Cooperation

Uspořádání politických i ekonomických vztahů v poválečné Evropě bylo určováno vývojem konfliktu studené války. Myšlenka evropské jednoty však nebyla zapomenuta. V roce 1948 H. Spaak navrhl vytvoření Rady Evropy, která by byla složena z delegovaných ministrů a poradního shromáždění, jejichž pravomoci ovšem nebyly zřejmé, a vedly se o nich tvrdé debaty. Vyjednávání narazila již po několikáté na odpor Velké Británie. Rada Evropy byla díky Velké Británii ustanovena jako mezivládní organizace, avšak bez prostředků, jak donutit státy k ústupkům a koordinaci (Kratochvíl, 2008).

3.3.1 Bruselský pakt a NATO⁴

Po únorovém převratu v ČSSR (1948), který byl dalším šokem pro západní demokratické státy, se bezpečnost stala ústředním tématem debat. Reakcí na události února 1948 bylo podepsání Bruselského paktu mezi Francií, Velkou Británií a státy Beneluxu, který počítal s vytvořením tradičního obranného útvaru. Záhy však bylo jasné, že stávající bezpečnostní pakt nemůže čelit silnějšímu protivníkovi na východě, a tak byla dne 4. září 1949 vytvořena Severoatlantická aliance, která garantovala státům západní Evropy bezpečnost, ale zároveň paralyzovala možnost evropské bezpečnostní integrace.

O připravenosti Evropy na integrační procesy již nebylo pochyb, avšak koncepční rozdíly mezi jednotlivými státy byly příliš velké. Bylo možné uchýlovat se pouze k malým, a nic neřešícím kompromisům. Koncept tehdejší celní unie, vytvořený v roce 1947 mezi státy Beneluxu, byl zcela v souladu s neofunkcionálním přístupem současných politik. Jeho realizace vedla k faktickému přerůstání do hospodářské unie, kdy integrace jednoho sektoru vedla k integraci v sektorech dalších.

---

⁴ North Atlantic Treaty Organization

3.3.2 Evropská platební unie⁵

V roce 1950 byla představena řada podobných plánů. Dohodou ze dne 19. září 1950 byla podepsána smlouva o Evropské platební unii, která měla vytvořit vhodnější platební systém poválečné Evropy a zajistit tak větší konvertibilitu a stabilitu evropských měn. Dozorčím orgánem byla Rada, která mohla vydávat závazné pokyny pro všechny členské státy (pokud stát nesouhlasil s rozhodnutím Rady, mohl pouze vystoupit z EPU). EPU můžeme považovat za předchůdce Evropského měnového systému a později Evropské měnové unie.

3.3.3 ESUO

V témže roce francouzský úředník Jean Monnet vypracoval plán integrace těžkého a těžebního průmyslu, který byl po druhé světové válce v recesi, což mělo negativní účinky na ekonomiky západoevropských států. Oficiálním vyjádřením tohoto pojetí se stalo prohlášení francouzské vlády z 9. května 1950, jež se označuje podle tehdejšího francouzského ministra zahraničí jako Schumanova deklarace. Tento den se slaví jako den Evropy. Prvními zeměmi zúčastněnými v tomto projektu měly být Francie a Německo jako dva státy, jejichž často nedobré vztahy byly po celá staletí nebezpečím pro stabilitu celého kontinentu. Tato výzva se setkala s kladnou odezvou a 18. dubna 1951 byla šesti evropskými státy (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemí a Spolková republika Německo) podepsána tzv. Pařížská smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Smlouva vstoupila v platnost 27. července následujícího roku. Celá institucionální struktura ESUO se odvíjela od pravomocí Vysoké úřadu a jeho svrchovanosti v oblastech vyhrazených smlouvou. (Fiala, 2003) Hlavními cíli ESUO bylo přispívat k ekonomickému rozvoji, růstu zaměstnanosti a životní úrovně členských států. Součástí smlouvy bylo také zajistit racionalizaci výroby, a to skrze společný trh, na němž by neplatila žádná diskriminační omezení jednotlivých států. Další významnou rolí, pochopitelnou vzhledem k poválečným souvislostem, byla kontrola průmyslových odvětví (zejména německých). Průmyslové odvětví bylo v té době nejvýznamnějším

---

⁵ European Payments Union

sektorem pro válečné hospodářství. Jediná mocnost, která odmítla vstoupit do ESUO, byla opět Velká Británie, která pokládala plán za další z neuskutečnitelných integračních iniciativ. Liberalizací trhu s uhlím a ocelí bylo dosaženo výrazného růstu obchodu a rozvoje průmyslu, což ukázalo, že motorem evropského sjednocení může být především integrita hospodářská (Kučerová, 2010).

3.4 Vznik společného trhu

Především Belgie prostřednictvím H. Spaaka zdůrazňovala, že opravdové oživení západoevropského obchodu může zajistit pouze vybudování společného trhu pro veškeré průmyslové zboží a odbourání celních bariér. Na benátském setkání, 29. května 1956, bylo rozhodnuto zahájit mezivládní jednání, jež nakonec vyústila v přijetí dvou tzv. Římských smluv, zakládajících Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství atomové energie (ESA, často též Euratom). Obě smlouvy byly šesti státy zúčastněnými na ESUO podepsány 25. března 1957 a v platnost vstoupily 1. ledna 1958 (Dočkal, 2005).

3.4.1 EURATOM

Hlavním důvodem vytvoření EURATOMu byl zájem Francie na zavedení nástroje kontroly jaderného programu Spolkové republiky Německo. Řešení bylo nalezeno v podobě výsadního práva orgánů společenství uzavírat smlouvy na dodávky štěpných materiálů, které nebyly určeny pro vojenské účely. Součástí bylo samozřejmě i následné provádění kontrol, zda tyto materiály byly členskými státy užity pro účely, pro něž byly objednávány. Tím bylo splněno hlavní politické poslání Euratomu, zaměřeného prvotně na mírové využití jaderného materiálu. (www.euroskop.cz) Postupem času upadal EURATOM do pozadí, jelikož pod nadnárodní správu nespádaly vojenské programy, čímž bylo pole působnosti značně zúženo.

3.4.2 EHS

Významnějším projektem bylo bezpochyby EHS, v němž se počítalo s vytvořením společného obchodu s průmyslovým zbožím do patnácti let. Společný trh měl být postaven pomocí čtyř hlavních zásad. Těmi jsou pravidla volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb. Dlouhodobý charakter projektu společného trhu i dosavadní zkušenost z fungování ESÚO si vyžádaly odlišná řešení institucionálního rámce EHS. Nadnárodnímu orgánu (komisi) byla ponechána pravomoc legislativní iniciativy, rozhodovací pravomoc však byla přesunuta na orgán zastupující vlády členských států, Radu ministrů. Byla tak posílena vazba mezi politickým rozhodnutím o společných pravidlech přijatých na úrovni společenství a naplňováním těchto pravidel, za něž nesly odpovědnost vlády členských států. (www.euroskop.cz)

Součástí Římských smluv bylo budování společných klíčových politik, na kterých se členské státy musely dohodnout. Například společná zemědělská politika byla jednou z nejdůležitějších frakcí. Systémy podpory zemědělství se v jednotlivých státech lišily, tudíž vytvoření společné koncepce bylo značně obtížné. Zásadní shodou se brzy ukázal princip ochrany vnitřního trhu před nízkocennou konkurencí ze zámoří. Byl vytvořen systém institucionálních cen, jenž garantoval cenovou hladinu výrobcům, a byla zavedena finanční podpora vývozcům. Cena dovážených potravin byla navyšována prostřednictvím dovozních přírážek.

Výsledkem toho bylo několikanásobné zvýšení zemědělské produkce zemí EHS, které v 80. letech vyvrcholilo vytvořením obrovských zásob potravinářského zboží. Toto zboží bylo uvnitř společenství neprodejné a na světových trzích způsobovalo tlak na pokles cen, čímž poškozovalo zejména rozvojové země. Reforma SZP je proto od 80. let trvalým úkolem, který se EHS/EU snaží plnit. Nachází pro něj však jen velmi obtížně politickou podporu. (www.euroskop.cz)

3.4.3 EFTA⁶

Reakcí Velké Británie na vznik tělesa, které by mohlo opravdu ovlivnit podobu evropského obchodu, byl návrh na vytvoření zóny volného obchodu. Tentokrát to byla šestice států, která odmítla snahu Velké Británie dohnat to, co předtím ztratila odmítnutím ESUO i Římských smluv. Spojené království se v obavě ze ztráty diplomatického vlivu obrátilo na státy mimo EHS. V roce 1960 byla Velkou Británií, Dánskem, Norskem, Švédskem, Rakouskem, Švýcarskem a Portugalskem podepsána tzv. Stockholmská smlouva o Evropském sdružení volného obchodu (EFTA).

Státy OEEC tak zůstaly na počátku 60. let rozděleny na tři skupiny - EHS, ESVO a pět zemí, které se nezapojily ani do jednoho z těchto ekonomických integračních uskupení - Irsko, Island, Řecko, Španělsko a Turecko. (www.euroskop.cz)

3.5 Evropské společenství

Po změně režimu ve Francii byla 60. léta 20. století pro evropské integrační procesy neplodná. K moci se dostal euroskeptický Charles de Gaulle, jehož hlavní ambicí bylo obnovení velmocenského postavení Francie. Dokonce se prostřednictvím velvyslance Foucheta de Gaulle pokusil transformovat Římské smlouvy ve prospěch francouzských mocenských ambicí. Tento plán nebyl akceptován, ba naopak vyvolal veliké obavy o národní charakter stávajících členů Společenství i o zhoršení transatlantických vztahů. Francie vetovala prostřednictvím de Gaulla žádost Velké Británie o přijetí do Společenství hned dvakrát (v roce 1963 a 1967). V době, kdy mělo dojít k závěrečné fázi budování společného trhu, dokonce stáhla ministra zahraničních věcí a všechny delegáty z důležitých výborů, což paralyzovalo jakoukoliv aktivitu Společenství (politika prázdných křesel). Celá krize vyústila v tzv. Lucemburský kompromis, který byl ústupkem členských států požadavkům Francie. Byl zkomplikován proces liberalizace trhu, jelikož umožnil, aby rozhodování kvalifikovanou většinou mohlo být

---

⁶ The European Free Trade Association

nahrazeno hlasováním jednohlasným. Jeho přijetí způsobilo paralýzu dalšího integračního procesu⁷ (Kratochvíl, 2008).

Znovuotevření integračních diskusí vyvolalo postupný pokles mocenské pozice Francie způsobený rostoucí izolací vůči EHS a oslabením vnitropolitické podpory de Gaulla, které vedly až k jeho rezignaci roku 1969. Německo v čele s kancléřem Willy Brandtem a s novým kurzem zahraniční politiky bylo na vzestupu. Francie si již nemohla být jista vedoucí pozicí uvnitř ES, a Británie mohla ve společenství vhodně vyvážit rostoucí ekonomickou váhu i vliv SRN.

Roku 1969 se již za účasti nového francouzského prezidenta konala mezinárodní konference, jejíž hlavní myšlenkou bylo stanovit základní cíle evropského směřování, a to dokončení (rozumí se završení vytyčených cílů v Římských smlouvách), prohloubení (přijetí nových cílů a aktivit) a rozšíření (přijetí nových členů).

Dohoda tak umožnila uzavřít otázku financování SZP, zahájila plánování projektu hospodářské a měnové unie a otevřela cestu k rozšíření i možnost politické spolupráce. Komuniké z Haagu se tak stalo akčním programem, který ukončil krizi EHS a formoval jeho charakter pro příští desetiletí. (www.euroskop.cz)

3.6 Budování EU

Za největší úspěch integračních aktivit 70. let bylo znovunavázání přístupových jednání, kdy žadatelé o vstup do společenství zůstali stejní jako v roce 1967 – Velká Británie, Irsko, Dánsko a Norsko. Rozhovory o přistoupení byly ukončeny 22. ledna 1972 podpisem Smlouvy o přístupu, kdy se ze “šestky” stala “devítka” - Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Dánsko, Irsko, Velká Británie. Norsku členství neprošlo ve všelidovém hlasování. Jednání o vstupu s Velkou Británií byla velice komplikovaná. Byla nucená platit do Evropského rozpočtu nevýhodnou částku a odmítala prohlubovat nadnárodní mechanismy uvnitř ES, které by ještě více svázaly její suverenitu. (Kompromisní dohoda z Fontainebleau z června 1984 přiznala Británii slevu na odvodech do rozpočtu ES). (www.euroskop.cz)

---

⁷ tento jev se nazývá Euroskléroza

Během ropné krize v roce 1973 prudce vzrostla cena ropy, na níž byly evropské ekonomiky závislé. Způsobila v hospodářstvích zemí ES, které od konce 60. let zaznamenávalo klesající tempo růstu, obrovské problémy dlouhodobého charakteru. Již zmíněné napětí mezi Velkou Británií a Společenstvím způsobilo zbrzdění dynamiky integračního procesu. To vyplývalo do velké míry z hospodářských obtíží, se kterými se potýkaly všechny členské státy ES. Tyto obtíže se však nakonec staly podnětem pro prohloubení integračních snah v roce 1981 uzavřením přístupových jednání s Řeckem a v r. 1986 s Portugalskem a Španělskem (Kučerová, 2010).

Vážnějším problémem však bylo, že chyběla shoda o charakteru vývoje vzájemného vztahu mezi principem nadnárodním (nestátním) a mezistátním, na němž bylo společenství budováno.

3.6.1 Jednotný evropský akt

V polovině 80. let byl předsedou komise, Jacquesem Delorsem, vypracován dokument zvaný Jednotný Evropský akt. Tento akt byl de facto první revizí Římských smluv a vytvořil podmínky k tomu, aby od 1. ledna 1993 mohlo docházet k volnému pohybu všech čtyř svobod. Jednalo se o odbourání všech kvót a cel i administrativních bariér znemožňujících či komplikujících vzájemný obchod. Delorsovou idejí bylo prohlubování integrace po ose: společný trh – měnová unie – politická unie. Institucionálními důsledky aktu byly především opětovné zavedení kvalifikované většiny, zavedení spoluúčasti Evropského parlamentu při přijímání legislativy, legislativní ukotvení summitu (schůzka Evropské rady) a zřízení Soudu první instance jako asistenčního soudu Evropského soudního dvora (Dočkal, 2005).

3.6.2 Maastrichtská smlouva

V kontextu budování hospodářské a měnové unie Delors zakomponoval a předložil roku 1991 návrh komplexní smluvní revize v podobě smlouvy o Evropské unii, tzv. Maastrichtské smlouvy. Smlouva reaguje na všechny předchozí podněty, avšak přidaná

byla další závažná událost tohoto období, která měla zásadní vliv na směřování budoucí Evropy, a to pád komunistických režimů v zemích střední a východní Evropy. Tato smlouva znamenala posun směrem k nadnárodnímu charakteru Společenství. Rozděluje agendu Společenství do tří pilířů lišících se mírou nadnárodního charakteru. Viz příloha č. 1.

V rámci smlouvy o Evropském společenství byly výrazně rozšířeny oblasti spolupráce: občanství Unie, hospodářská a měnová politika, sociální politika, vzdělávání a odborná příprava mládeže, kultura, ochrana zdraví, ochrana spotřebitele, transevropské sítě, výzkum a technologický rozvoj, životní prostředí, hospodářský rozvoj; a nově byly upraveny pravomoci institucí, zejména byla posílena role Evropského parlamentu v legislativním procesu zavedením procedury spolurozhodování. (www.euroskop.cz)

Proces ratifikace smlouvy byl komplikovaný již od počátku, kdy byla smlouva odmítnuta v dánském referendu, ale po vyjednání zvláštního protokolu “o postavení Dánska” a výjimce pro Velkou Británii, proběhly ratifikace úspěšně a smlouva vstoupila 1. listopadu 1993 v platnost.

Další významnou událostí 90. let bylo již třetí rozšíření EU. Uskutečnilo se 1. ledna 1995, kdy se členy staly Finsko, Rakousko a Švédsko. Referendum o přístupu Norska opět skončilo negativním výsledkem.

Integrační úspěchy první poloviny 90. let vyvolávaly další otázky ohledně žádostí postkomunistických států o přijetí, efektivnosti rozhodovacích procesů, činnosti jednotlivých institucí EU a o přiblížení EU jejich občanům. Tyto otázky vyústily v další revizi Smlouvy o Evropské unii a Římských smluv uskutečněné návrhem Amsterodamské smlouvy, která vstoupila v platnost 1. května 1999. Tato smlouva zpřehlednila primární právo, učinila nepatrné změny v rámci pilířů, ale instituce reformovány nebyly. Zároveň neupravovala nijak rozhodovací mechanismy, což bylo základním očekáváním od tohoto aktu. Přijetí nových členů bez adekvátních reforem mohlo zbrzdit procesy ve Společenství (Kratochvíl, 2008).

3.7 Cesta států střední a východní Evropy

Státy střední a východní Evropy, které po skončení studené války procházely politickou a ekonomickou transformací, daly záhy najevo svoji vůli stát se členy EU. Cesta k tomuto cíli se však ukázala být dlouhá a složitá, neboť se musely přibližovat k EU v době, kdy sama procházela velmi dynamickým vývojem.

Prvním krokem bylo uzavření Smluv o přidružení počátkem 90. let, ve kterých EU poprvé deklarovala, že konečným cílem je přistoupení přidružených zemí. V roce 1993 pak Evropská rada pod tlakem zemí střední a východní Evropy přijala kodaňská kritéria, rámcové podmínky, které musí uchazeči o členství splnit, aby se mohli stát členy EU. Přes pokroky v ekonomické transformaci zemí střední a východní Evropy byly rozdíly vůči zemím EU velké a vyžadovaly rozsáhlé změny v legislativě žadatelských států.

EU přijala v roce 1995 Bílou knihu o přistoupení k vnitřnímu trhu, která sloužila jako vodítko pro realizaci těchto změn. Přinesla důkladnou analýzu situace a ukázala, že na cestě ke skutečnému jednotnému trhu stojí tři skupiny překážek:

1. *fyzické* - překážky na hranicích mezi členskými státy, bránící skutečně volnému pohybu zboží a osob;
2. *technické* - existence různých technických standardů v každém členském státě přispívalo k roztržitosti trhu;
3. *daňové* - různé systémy nepřímého zdaňování, zejména sazby daně z přidané hodnoty si vynucovaly hraniční kontroly

(www.euroskop.cz)

3.7.1 Vnitřní reforma EU

Nepřipravenost institucí na fungování v rozšířeném počtu členů donutila členské státy svolat v roce 2000 konferenci v Nice, kde se měly řešit akutní otázky o rozšíření Evropské unie. Těmi byly složení, reformy institucí, vážení hlasů v Radě EU a uplatnění hlasování kvalifikovanou většinou.

Státy se po bouřlivých debatách dohodly na rozšíření většinové volby, na úpravě přidělování křesel v Evropské komisi (1 komisař = 1 země), na zvýšení počtu parlamentních křesel a na rozdělení hlasů v Radě ministrů. Po mírných komplikacích v Irsku se podařilo smlouvu ratifikovat a od 1. února 2003 vstoupila v platnost. Byly tedy připraveny alespoň elementární podmínky pro fungování Evropských institucí po velkém rozšíření.

3.7.2 Agenda 2000

Krátce po podpisu Amsterodamské smlouvy, jež byla nenaplněnou ambicí reformovat instituce před rozšířením, byl Komisí předložen dokument Agenda 2000. Dokument řešil tři otázky a to společnou zemědělskou politiku a politiky sociální a hospodářské soudržnosti. (www.businessinfo.cz)

Na základě připravenosti kandidátských zemí a na základě monitoringu Evropskou komisí byly státy ucházející se o vstup do EU rozděleny do dvou skupin.

Do Lucemburské skupiny, od které se od počátku očekával hladký průběh přistupování, patřila ČR, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko a Kypr. V roce 1999 byla stanovena druhá skupina kandidátů, u které bylo též potvrzeno zahájení přístupových rozhovorů, ve složení: Bulharsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Rumunsko a Slovensko. Obě skupiny států si byly rovny a záleželo tedy pouze na plnění vstupních předpokladů. Na zasedání Evropské Rady v roce 2001 v Laekenu vznikla nová desetičlenná skupina (tzv. Laekenská) států čítající ČR, jež měla dokončit vyjednávání a vstoupit do EU do konce roku 2004. V roce 2003 proběhla úspěšná referenda v kandidátských zemích a zároveň úspěšná ratifikace přístupových smluv, což znamenalo, že se EU k 1. květnu 2004 rozrostla z deseti na pětadvacet států. Cena za přistoupení byla značná. Smlouvy znemožňovaly novým členům od počátku využívat všech výhod členství jako například volný pohyb pracovníků do některých zemí, nařízení přechodných lhůt či maximální výše pro poskytování přímých plateb v zemědělství (Kučerová, 2010).

3.7.3 Konvent o budoucnosti EU

Evropská rada v Laeken rozhodla o svolání Konventu o budoucnosti Evropské unie. V Konventu zasedli v březnu 2002 zástupci vlád a parlamentů členských států spolu se členy Evropského parlamentu a Komise EU. Konvent rozhodl o vypracování Návrhu smlouvy o ústavě pro Evropu, který byl přijat v červenci 2003. Jednání Konventu se účastnili i zástupci z kandidátských zemí. Návrh smlouvy usiloval o řešení všech hlavních problémů dosavadní podoby smluvního rámce EU (právní subjektivita EU, přesné vymezení kompetencí EU, sjednocení legislativních procedur, začlenění Listiny základních práv aj.) a upravil institucionální rámec s cílem zjednodušit a zefektivnit rozhodovací procesy v EU (stále předsednictví, zavedení funkce ministra zahraničních věcí, omezení počtu členů Komise, změna rozhodovací procedury v Radě aj.). Dvacet pět členů již rozšířené EU podepsalo Smlouvu zřizující Ústavu pro Evropu. V následujícím roce narazil ratifikační proces na kritickou překážku, když dvě ze zemí zakládající Šestky, Francie a Nizozemí, Ústavní smlouvu v referendu odmítly.

3.8 Lisabonská smlouva

Další dva roky hledaly členské státy shodu o tom, jak naložit s obsahem dokumentu. V první polovině roku 2007 se německé předsednictví ujalo iniciativy, která vyústila v přenesení věcných změn zakomponovaných do nového dokumentu. Lisabonská smlouva byla podepsána v prosinci 2008, v platnost vstoupila ratifikací všemi 27 členskými státy 1. prosince 2009. Po relativně nedávném rozšíření z 15 na 27 členských států potřebuje mít EU k dispozici účinné nástroje, které by zaručily její správné fungování a schopnost reagovat na rychlé změny současného světa. Proto bylo zapotřebí aktualizovat některá základní pravidla spolupráce v rámci Unie, což se stalo cílem nové smlouvy. Lisabonská smlouva stanovuje, co EU může a co nemůže dělat a jaké k tomu může používat prostředky. Mění strukturu orgánů Unie a jejich pracovní postupy. Nabytím účinnosti Lisabonské smlouvy v prosinci 2009 došlo k zániku systému tří pilířů tzv. maastrichtského chrámu a přineslo rozdělení kompetencí mezi EU a členské

státy. Mezi další podstatné změny v dosavadním stavu patří přesunutí podstatné části pravomocí členských zemí, jako jsou oblasti sociální politiky, energetiky, nepřímé daně, justice, bezpečnosti zahraniční politiky a dalších, do Bruselu. Smlouva zavádí pravomoci podobné federativnímu typu státu. Zavedením tzv. podpůrných pravomocí bude moci Unie zasahovat prakticky do všech sektorů členských států. Tzv. přechodná klauzule umožňuje, aby sama Evropská Rada přijala rozhodnutí, že je v konkrétním případě možné rozhodovat většinově, i když jde o oblast jednomyslného rozhodování. Podle názoru příznivců prohlubování evropské integrace má právě Lisabonská smlouva zajistit efektivní fungování Evropské unie do budoucna, posilovat demokracii v EU a její schopnost neustále prosazovat zájmy svých občanů. Smlouva je však předmětem časté kritiky, zejména v souvislosti s tím, že pokračuje v nastoleném trendu dalšího prohlubování integrace, přičemž např. dále omezuje v některých oblastech možnost států vetovat rozhodnutí v Radě EU. Lisabonská smlouva představuje výrazný posun od Evropy států k Evropě jednoho evropského státu, a od spolupráce členských států se uchyluje k dominanci unijních orgánů a institucí nad orgány jednotlivých států (Kučerová, 2010).

4 Proces integrace České republiky do Evropské unie

Většina české společnosti považovala vedle obnovení pluralitní demokracie a tržní ekonomiky za zcela logický krok také „návrat do Evropy“. Ten byl chápán jako definitivní odstranění násilného rozdělení Evropy po roce 1945, které znemožnilo tehdejšímu Československu podílet se na evropské integraci. (Urban, 2002)

Integrace do EU byla nepochybně základním východiskem, jak se vyrovnat ve výkonnosti české ekonomiky s vyspělou tržní ekonomikou především západoevropských zemí. Evropská unie poskytovala možnosti k vytvoření podmínek pro další růst integrovaných ekonomik na principech, které jsou základním funkčním rysem EU. Jsou to principy volného pohybu osob, zboží, služeb, a kapitálu, princip volného podnikání a perspektiva společné měny. Dlouhodobé utužování vztahů s Evropskými společenstvími začalo sektorovými obchodními dohodami již od roku 1978. V té době ČSSR uzavřela s Evropským společenstvím uhlí a oceli všeobecnou dohodu o clech a obchodu.⁸ O čtyři roky později následovala další z dohod, tentokrát mezi ČSSR a EHS⁹, tzv. bilaterální textilní dohoda.

4.1 Rok 1989

Opětovné zapojení se do evropských struktur, k nimž naše země náleží historicky, kulturně i civilizačně, patří po roce 1989 mezi klíčové body zahraniční politiky všech českých vlád. (Urban, 2002) Po změnách způsobených událostmi v listopadu 1989 navázalo ES s Československou republikou opětovně diplomatické vztahy, které měly posunout vzájemné vztahy na vyšší úroveň. V podstatě bylo najednou možné rozvíjet do té doby velmi omezené ekonomické, politické, kulturní a sociální vztahy. Nejen pro Českou republiku, ale i pro další země bývalého sovětského bloku bylo hlavní prioritou zapojení se do evropského integračního procesu. (Plchová, 2002)

---

⁸ tzv. automilitační sektorové ujednání pro obchod s hutními výrobky

⁹ Evropské hospodářské společenství

Společenství nikdy nebylo uzavřeným celkem¹⁰. Od roku 1973 se počet jeho členů rozšířil ve čtyřech vlnách z původních šesti na dnešních sedmadvacet. Nikdy v minulosti však o členství neprojevovaly zájem země s tak vzdálenými standardy od Evropské unie. Země střední a východní Evropy teprve začaly vytvářet atributy demokratického zřízení, a především se opíraly o ekonomický systém, ve kterém byly po několik desetiletí potlačeny zásady tržního hospodaření. Bylo tedy potřeba postupovat naprosto jiným způsobem, zcela odlišným od předchozích rozšíření Unie. Evropské společenství reagovalo na novou situaci a postupně formulovalo politiku vůči celému regionu střední a východní Evropy. Rozhodlo se tedy ještě více rozšířit své vztahy se zeměmi Střední Evropy prostřednictvím bilaterálních dohod o přidružení.

V případě České republiky bylo nezbytné, aby strategie začlenění do EU vycházela z makroekonomické politiky, která obnoví ekonomické základy a růst. Proto bylo důležité podporovat oživení ekonomické, přivést do rovnováhy monetární a fiskální politiku a zároveň se zaměřit na další problémy transformace.¹¹

4.1.1 Kooperační dohoda

Jedním z důsledků diplomatických jednání byl nový smluvní dokument, tzv. kooperační dohoda, podepsán v Bruselu 7. května 1990¹². Tento dokument byl Dohodou mezi ČSFR a EHS a Evropským společenstvím pro atomovou energii o obchodu a zabýval se obchodem a obchodní a hospodářskou spoluprací. (www.ec.europa.cz) Cílem smlouvy bylo zajistit rozvoj a harmonizaci hospodářských vztahů a nastavení podmínek k tomu potřebných.

Takovéto dohody bylo ES zvyklé uzavírat již v minulosti. Dohody měly však mnohem širší záběr a z důvodu zcela odlišné situace politické i ekonomické kladly mnohem rozsáhlejší úkoly. Byly jimi například vytvoření ovzduší příznivého pro politické a hospodářské reformy, umožnění snadnějšího přechodu k pluralitní demokracii a tržní ekonomice, podněcování prostředí příznivého pro obchod a investice, podporování

---

¹⁰ vyplývá z Římské smlouvy

¹¹ zejména strukturální reformu

¹² tehdejší předsedou federální vlády M. Čalfou a tehdejšími představiteli Evropské rady

celkové informační a kulturní spolupráce a poskytování finanční pomoci Evropského společenství přidruženým zemím.

4.2 Transformace ČR do EU

4.2.1 Asociační dohody

V Dublinu v červnu roku 1990 Evropská rada rozhodla o zahájení jednání o asociačních dohodách s Československem, Maďarskem a Polskem. Tzv. Asociační dohoda byla sepsána v roce 1991 jako smlouva mezi EU a státy střední a východní Evropy. Dohoda představovala základní právní rámec mezi společenstvím a těmito zeměmi. Rozdělení ČSFR na dva samostatné státy však způsobilo, že asociační dohoda nebyla nikdy ratifikována a bylo nutné vyjednat novou. V roce 1995 vstoupila v platnost Evropská dohoda.¹³

4.2.2 Předvstupní pomocné projekty

Předvstupní pomocné projekty 2006 - 2007

K usnadnění integračních procesů byly Evropskou Unií vytvořeny projekty poskytující potencionálním členům nenávratnou hospodářskou pomoc s cílem podpořit reformní politiku zemí kandidujících na vstup do Evropského společenství. Tyto projekty v první řadě podporují příslušné politické a hospodářské změny a přispívají k zavádění legislativy EU. Přispívají také k harmonizaci legislativy kandidátských zemí. Pro období 2000 – 2006 zde byly programy Phare, Ispa a Sapard. Ty na období 2007 – 2013 nahradil program IPA.

---

¹³ Dohoda kromě jiného obsahovala harmonogram pro vytvoření zóny volného obchodu mezi ČR a ES do 1. 1. 2002. Vzhledem k potřebě ratifikace smlouvy všemi účastníky byla současně podepsána Prozatímní dohoda o obchodu a otázkách s obchodem souvisejících mezi ČSFR a EHS a ESUO, která obsahovala podstatná ustanovení Evropské dohody pro to, aby asociační proces mohl nadále nerušeně probíhat i před ukončením ratifikace. Prozatímní dohoda vstoupila v platnost 1. 3. 1992 a nahradila dohodu z roku 1989. Umožnila konsolidaci předchozích obchodních úlev i postupné a asymetrické zavádění zóny volného obchodu.

PHARE¹⁴

Rada ministrů ES se rozhodla v roce 1989 poskytnout nenávratnou hospodářskou pomoc Maďarsku a Polsku. Pomoc byla rozšířena na dalších 13 států¹⁵, mezi nimiž byla Česká republika, která mohla využívat finanční pomoc z tohoto programu v letech 1993 – 2003 a získat tak finanční prostředky v celkové hodnotě 839,8 miliónů EUR. (www.mfcr.cz) Projekt sloužil k podpoře politických a hospodářských změn, přispíval k zavádění legislativy EU a k harmonizaci legislativy kandidátských zemí.

ISPA¹⁶

V rámci přípravy na rozšíření EU byl v roce 2000 zřízen nástroj předvstupní pomoci ISPA, který měl kandidátským státům ulehčit napojení na evropské struktury, legislativu, standardy či například trans-evropské sítě (TEN). Prostředky uvolněné tímto nástrojem tak směřovaly k zlepšení infrastruktury především v oblasti životního prostředí a dopravy.¹⁷ V sektoru životního prostředí jde především o podporu při odstraňování znečištění vod a ovzduší a řešení problematiky odpadového hospodářství. (www.mfcr.cz)

Podpora byla mezi kandidátské země rozdělována na základě daných kritérií (počet obyvatel, HDP, rozloha státu, připravenost na využívání fondu). Předpokladem efektivní účasti v programu byla kvalitní příprava projektů a zajištění jejich spolufinancování ze stran států, které projekt podávaly. (www.euroskop.cz)

---

¹⁴ Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economy, tzv. Pomoc pro ekonomickou restrukturalizaci Polska a Maďarska

¹⁵ Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, bývalá Jugoslávská republika Makedonie, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko

¹⁶ Instrument for Structural Policies for Pre-Accession, tzn. Nástroj strukturální politiky pro předvstupní pomoc

¹⁷ Okamžikem vstupu do EU přestaly kandidátské země čerpat prostředky pomocí tohoto nástroje, v současnosti tento prostředek pomáhá v Bulharsku, Rumunsku a také v Chorvatsku.

SAPARD¹⁸

Mezi hlavní cíle programu Sapard patřila implementace potřebného acquis (právního rámce), stejně jako pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova a snaha naučit státy, jak používat finanční postupy a kontrolní mechanismy, které jsou praktikovány v EU. Evropská unie uvolňovala na program SAPARD z Evropského zemědělského garančního a orientačního fondu (EAGGF) ročně částku 520 mil. euro pro všech deset kandidátských zemí. Na Českou republiku připadalo ročně asi 22 mil. euro, z toho pro sektor zemědělství cca 540 mil. Kč a pro sektor rozvoje venkova zhruba 270 mil. Kč. Finanční čerpání z programu SAPARD ukončila Česká republika předčasně v roce 2005, kdy došlo k vyčerpání alokace 92,8 milionů EUR (2,9 miliard Kč), kterou celkově poskytlo Společenství a kterou bylo možno čerpat až do konce roku 2006. Hlavním rysem tohoto programu byla podpora většího počtu menších projektů. Žadatelem/příjemcem finanční podpory byly menší a střední obce a podnikatelé v oboru zemědělské a potravinářské výroby. (www.mfcr.cz)

Předvstupní pomocné projekty 2007 - 2013

IPA¹⁹

Pro programovací období 2007 – 2013 byl vytvořen nový program IPA, který nahradil PHARE, ISPA a SAPARD.

V rámci předvstupní strategie bylo rozhodnuto, že přistupujícím zemím budou otevřeny programy související s vnitřním trhem Unie. Byly jimi například programy poskytující granty na studentské a vzdělávací projekty jako jsou Leonardo da Vinci, Socrates a Mládež, programy výzkumu a vývoje, programy pro malé a střední podniky, program SAVE, v jehož rámci jsou podporovány úspory energie a program LIFE podporující vyšší standardy ochrany životního prostředí. (www.agris.cz)

---

¹⁸ Special Accession Programme for Agricultural and Rural Development, tzn. Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova

¹⁹ Instrument for Pre-accession Assistance, tzn. Nástroj předvstupní pomoci

4.2.3 Závěr vyjednávání a Kodaňský summit

Základními kritérii pro vstup ČR a ostatních nových zemí²⁰ byla tzv. kodaňská kritéria, která byla ustanovena na summitu v Kodani v červnu roku 1993. Vycházela ze skutečnosti, že potenciální kandidátské země byly vesměs bývalé socialistické státy, které fungovaly v rámci centrálně plánované ekonomiky. Pro ekonomickou oblast je v kritériích požadována existence fungujícího tržního hospodářství a schopnost ekonomiky vyrovnávat se s konkurenčními tlaky a tržními procesy uvnitř EU. Na tato dvě kritéria váže EU splnění řady podmínek analyzovaných u kandidátských zemí v pravidelných ročních zprávách evropské komise o dosaženém pokroku. Jimi jsou:

- rovnováha mezi poptávkou a nabídkou, které musí být dosaženo volnou soutěží tržních sil;
- plná liberalizace cen a obchodních toků;
- existence rozvinutého finančního sektoru bez jakýchkoliv překážek vstupu na trh (zakládání nových firem) i výstupu z trhu (bankroty);
- vynutitelnost právního systému, včetně vlastnických práv;
- makroekonomická stabilita, včetně odpovídající stability cen, trvale udržitelných veřejných financí a finančních účtů se zahraničím;
- existence široké shody v názorech na zásady hospodářské politiky;
- dostatečně rozvinutý finanční sektor schopný směřovat úspory do produktivních investic; (www.cnb.cz)

Vedle ekonomických kritérií obsahovala kodaňská kritéria i kritérium institucionální, tj. schopnost přebírat závazky, plynoucí z členství, zejména aplikace evropských právních předpisů, včetně přijetí cílů politické, hospodářské a měnové unie.

Na summitu v Kodani byly rovněž stanoveny a schváleny finanční otázky související s expanzí eurozóny. Byl přijat rozpis finančních příjmů a odvodů přistupujících států do

---

²⁰ 9 zemí

roku 2006 včetně rozpočtových kompenzací a v neposlední řadě byla vyřešena problematičká otázka zavádění přímých plateb zemědělcům.(www.ec.europa.cz)

4.2.4 Lucemburská skupina

Na Lucemburském summitu, 13. prosince 1997, byla Česká republika zahrnuta do zemí, které byly schopny splnit všechny podmínky ke členství ve střednědobém horizontu. Na základě doporučení, která učinila Evropská komise v Agendě 2000, byl představiteli členských států EU definován celkový proces rozšiřování. Tento proces zahrnoval celkem 13 kandidátských zemí, z toho 10 zemí střední Evropy²¹ a Kypr, Maltu a Turecko. Z výše zmíněných zemí Evropská unie doporučila zahájit jednání s Českou republikou, Maďarskem, Polskem, Kyprem, Estonskem a Slovinskem²². Bylo zároveň rozhodnuto, že budou v průběhu jara 1998 svolávány bilaterální konference, které zahájí přístupová jednání s těmito státy.

Jednu z hlavních částí přístupových jednání představoval screening²³, podle něž se aquis dělí do 31 kapitol. Ke všem kapitolám byla Evropskou komisí vypracována stanoviska, která byla následně prezentována předsednickou zemí.

Evropská komise od roku 1998 každoročně vydávala Pravidelné zprávy o pokroku kandidátských zemí v přípravách na členství v EU. Zprávy obsahovaly výsledky monitorování připravenosti ČR na členství v unii, sledování pokroků učiněných od poslední zprávy a analýzu plnění přístupových kritérií (www.euroskop.cz).

První hodnotící zprávu na ČR po zahájení vyjednávání Komise zveřejnila 4. listopadu 1998, poslední nese datum 5. listopad 2003 a označení Souhrnná monitorovací zpráva o přípravách České republiky na členství. V souladu s doporučením Přístupového partnerství připravila vláda ČR spolu s Evropskou komisí v listopadu 1999 dokument Společné zhodnocení priorit hospodářské politiky ČR. Dokument zahrnoval soubor střednědobých hospodářských politik, které jsou nutné, aby ČR pokročila v ekonomické

---

²¹ Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko

²² později označovány za lucemburskou skupinu

²³ analytické srovnávání legislativy kandidátských zemí s evropským právem

transformaci a připravila se na vstup do EU. Od roku 2001 nahradil "Společné zhodnocení" nový Předvstupní hospodářský program (PHP), který byl schválen vládou a k 1. květnu 2001 předán Evropské komisi. Program byl v platnosti do doby vstupu ČR do EU a představoval komplexní přípravu ČR na účast v hospodářské unii s výhradou zavedení eura. Byl zaměřen na veřejné finance, ale i na strukturální reformy zajišťující růst konkurenceschopnosti české ekonomiky. Dále zahrnoval sledování a vyhodnocování úrovně veřejného deficitu a veřejného zadlužení na základě vícestranného fiskálního dohledu. To mělo přispět k minimalizaci fiskálních rizik. ČNB se v rámci PHP podílela na zpracování střednědobého makroekonomického rámce. (www.ec.europa.cz)

4.3 Vstup ČR do EU

Začátkem roku 2003 byla Evropskému parlamentu předložena Smlouva o přistoupení, jenž musela být schválena naprostou většinou svých členů. 9. dubna 2003 proběhlo hlasování a otevřelo tak cestu pro slavnostní podepsání Smlouvy o přistoupení 16. dubna 2003 v Athénách. Podpisu se za ČR účastnili prezident Václav Klaus, ministerský předseda Vladimír Špidla, ministr zahraničních věcí Cyril Svoboda a hlavní vyjednávač Pavel Telička.

Smlouvou o přistoupení smluvní strany projevíly vůli rozšířit Evropskou unii k 1. květnu 2004 o deset nových států (Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko), a to za podmínek uvedených v této smlouvě. Překvapivě byl podíl kladných hlasů v Evropském parlamentu v případě ČR nejnižší ze všech kandidátských států. Základní částí tvoří vlastní krátká Smlouva a tzv. Akt o přistoupení, který je nedílnou součástí smlouvy, stanovuje konkrétní podmínky, za nichž konkrétní země k EU přistoupí a řeší ostatní technické otázky související s rozšířením unie. Součástí Smlouvy o přistoupení byl Závěrečný akt, který shrnuje výsledky jednání, která podpisu smlouvy předcházela, a obsahuje výčet všech smluvních dokumentů, na nichž je přistoupení k EU založeno. Obsahuje také prohlášení členských i přistupujících států. Mimo jiné prohlášení obsahuje závěry tzv. melkského procesu z 29. listopadu 2001; protokolu mezi ČR a Rakouskem sloužícímu k vyřešení

sporných bodů kolem české jaderné elektrárny Temelín, s jejíž výstavbou a spuštěním Rakousko zásadně nesouhlasilo. Česko se tímto zavázalo k některým nadstandardním krokům (nadstandardní informování Rakouska o událostech v Temelíně, přísnější posuzování jeho vlivu na životní prostředí) (www.ekonomika.idnes.cz).

Aby smlouva mohla vstoupit v platnost, musela být nejdříve stvrzena ratifikačním procesem. Dne 25. dubna 2003 vyhlásil prezident Václav Klaus referendum o vstupu ČR do EU a jeho termín stanovil na 13. a 14. června 2003. Pro přistoupení do EU hlasovalo 77,3 % voličů, proti 22,7 % při volební účasti 55,2 %. Dne 30. září 2003 smlouvu ratifikoval také prezident ČR. Výsledky referenda o přistoupení České republiky k EU viz příloha č. 2

5 Evropská měnová unie

Myšlenka měnové unie se rodila velmi pozvolna. Hlavním směrem EHS²⁴ byl integrační proces zaměřený zejména na budování celní unie a společné zemědělské politiky.

5.1 Evropské hospodářské společenství

Zakladatelské státy Evropského společenství si byly vědomy, že vybudováním společného trhu dojde k prohloubení vzájemné závislosti členských zemí, což si vyžádá také měnovou spolupráci. Přesto ve smlouvě o zřízení EHS nebyla o společné měnové politice zmínka. Bylo tomu tak z více příčin.

Mezi členskými státy fungoval tzv. Brettonwoodský systém²⁵. Ten vázal všechny měny členských států na dolar a dolar na zlato, přičemž flukтуаční pásmo²⁶ jednotlivých měn vůči dolaru bylo velmi úzké. Americký dolar zajišťoval stabilitu v mezinárodních vztazích. Rovněž ani žádná z členských zemí nejevila zájem vzdát se suverenity vlastní měny. Již krátce po vytvoření EHS požádal Jean Monet uznávané profesory Triffina a Uriho o vypracování hlavních zásad Evropského měnového systému. (www.penize.cz)

Jejich plány počítaly s vytvořením Evropského rezervního fondu jako prvního kroku ke společné měnové politice. Evropská komise předložila roku 1962 program se zásadními návrhy k měnové integraci, jenž počítal se zavedením pevných devizových kurzů mezi členskými státy a vytvořením evropské rezervní měny. Mezi návrhy patřily konzultace o měnové politice, vzájemná pomoc při problémech s platební bilancí, další liberalizace pohybu kapitálu nad rámec již dohodnutých opatření, a ustavení výborů, které by měly tuto spolupráci usnadňovat.

---

²⁴ Evropského hospodářského společenství

²⁵ uzavřený na základě mezinárodních dohod v Bretton Woods roku 1944

²⁶ = prostor, který centrální banka vymezila pro pohyb kurzu domácí měny. K tomuto kroku centrální banka obvykle přistupuje tehdy, opírá-li své řízení měnové politiky o režim fixního kurzu. Pásmo může být různě široké. Definice dostupná z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/f.html>

Koncem 60. let došlo k odbourání posledních celních povinností mezi státy EHS a byly stanoveny vnější celní tarify. Rok poté, tedy roku 1969 na zasedání členských států v Haagu byl poprvé formulován návrh orientovat vývoj k měnové unii. Úkolem byl pověřen tehdejší lucemburský ministerský předseda Pierr Werner a první ucelená koncepce Hospodářské a měnové unie byla 22. března na zasedání Rady v Hamburku schválena. Počítalo se s neodvolatelným zafixováním směnných kurzů členských zemí. Plán se však nepodařilo realizovat. Vedle devalvace US dolaru bylo možno považovat za příčiny nezdaru nedostatečnou koordinaci národních ekonomických politik a ropný šok počátkem 70. let. Bylo nutné reagovat na rostoucí ceny energetických vstupů do výroby a nebylo tedy možné realizovat jednotnou strategii. I přesto byl ale z podnětu Evropské komise v roce 1964 založen Výbor guvernérů centrálních bank. Zpočátku měl jen konzultativní charakter. Guvernéři se scházeli 1x měsíčně v Basileji, kde projednávali společné zájmy centrálních bank. Wernerův plán nebyl uskutečněn, avšak zkušenosti byly využity k vytvoření procesu budování měnové unie. Wernerův plán měnové unie byl předložen v situaci, kdy členské země nesdílely jednotnou koncepci ekonomického sjednocení. Kromě nedostatečné podpory ze strany zemí společenství se důvodem pozdější modifikace a posléze zrušení celého projektu stala také nestabilita směnných kurzů a ropná krize na počátku 80. let. (Fiala, 2003)

Jako reakce na devalvaci US dolaru vzniká v rámci ES kurzový mechanismus „směnného hada“, jenž představuje koordinované řízení směnných kurzů zaměřené na udržení stability směnných kurzů vzhledem k dolaru. Byly redukovány vzájemné odchylky měn uvnitř společenství v rozpětí 4,5 % oproti možným 9% daných tzv. „Smithsonian Agreement“ u US dolaru. Naproti tomu budou odchylky měn členských zemí fluktuovat v rozmezí +/-2,25 % od své parity²⁷ k dolaru. Tento mechanismus vstoupil v platnost v roce 1972. Následující období se vyznačovalo všeobecným kolísáním měn zúčastněných států, ale přesto jsou zde formovány základy postupů spolupráce, v nichž se zužování fluktuačního pásma jeví jako indikátor měnové integrace. V roce 1973 došlo k uvolnění pevného kurzu US dolaru, čímž mechanismus založený na maximálním rozpětí směnného kurzu přestává existovat. Z institucí

---

²⁷ = poměru

přetrvává Evropský fond pro měnovou spolupráci a vnitřní evropská dohoda je považována za předchůdce evropského měnového systému. (www.bussinessinfo.cz)

5.2 Evropský měnový systém

Usnesením zasedání Evropské rady z roku 1978 vešel 1. ledna 1979 v platnost Evropský měnový systém²⁸. Mezi motivy vedoucí ke vzniku EMS patřila snaha nahradit klíčovou světovou měnu dolar, jehož neustálé výkyvy působily ztráty evropským bankám i podnikům. Dalším motivem byla snaha o vytvoření stabilního prostředí pro vnitroeurový obchod a vytvoření měnové stability v Evropě bez neustálého kolísání směnných kurzů. Taková situace měla velmi nepříznivý vliv na mezinárodní obchod a investice, u nichž nebylo možné spolehlivě kalkulovat náklady a ceny. Cílem EMS bylo tedy dosáhnout vnitřní cenové a vnější kurzové stability prostřednictvím fixních, avšak upravitelných směnných kursů. Za tímto účelem byl systém doplněn o řadu intervenčních a úvěrových mechanismů. Základními prvky EMS je mechanismus směnných kurzů a evropská měnová jednotka, úvěrový mechanismus pro poskytování pomoci slabým měnám a Evropský fond měnové spolupráce.

5.2.1 Mechanismus směnných kurzů

Mechanismus směnných kurzů znamenal, že ke změnám parit mohlo dojít pouze "vzájemnou dohodou" států, účastníků se na EMS a Komisi. Devizové kurzy se mohly pohybovat pouze uvnitř tzv. mřížky²⁹ a nesměly se odchýlit o více než +/- 2,25 % od směnného kurzu k evropské měnové jednotce, která byla váženým průměrem měn EMS. Na tomto základě bylo určováno pásmo povolených výkyvů mezi každými dvěma měnami navzájem. Pokud reálný kurz dosáhl hranice povoleného rozpětí, musely instituce zodpovídající za vývoj příslušné měny začít intervenovat, aby svou měnu udržely v požadovaném rozpětí. Vládám států se slabší měnou se však tento mechanismus příliš nezamlouval. Podle nich byly intervence ve prospěch silných a slabých měn asymetrické a argumentovali tím, že intervence ze strany slabších zemí

---

²⁸ Exchange Rate Mechanism = ERM, dále EMS

²⁹ cross rates

bude omezena výší jejich devizových rezerv, což přinutí vlády sáhnout k deflačnímu zvýšení. Silné země budou pak naproti tomu moci neustále prodávat své vlastní měny a zvyšovat své devizové rezervy, aniž by byly nuceny snížit své úrokové sazby. (Marková, 2006).

Země se slabší měnou si vymohly dvě významné úlevy:

1. **tzv. ukazatel divergence** - v případě, že kurzová odchylka mezi dvěma měnami navzájem dosáhla tří čtvrtin povoleného rozpětí, měly obě zainteresované země zareagovat změnou své politiky. Slabší země tak doufaly, že toto opatření přesune větší část břemene, spojeného s politikou adaptace, na silnější země.
2. **širší kurzové rozpětí ve výši +/- 6 %**. To platilo nejdříve jen pro Itálii, po vstupu do ERM také pro Španělsko a Velkou Británii.(www.euroskop.cz)

5.2.2 Evropská měnová jednotka³⁰

European Currency Unit je koncipována jako „košová měna“, přičemž každá národní měna má definován vztah vůči ECU. Váha národní měny v koši ECU závisí zejména na ekonomické situaci daného státu (podíl na HDP Společenství, podíl na obchodu uvnitř ES a podíl na finanční podpoře EMS). Každá měna zahrnutá do EMS má stanoven centrální kurz ve vztahu k ECU každodenně aktualizován a propočítáván Komisí. Jak bylo výše zmíněno, podle EMS se směnný kurz každé země směl pohybovat v rozmezí ohraničeném odchylkou $\pm 2,25\%$ od centrálního kurzu ECU. Změny centrálních sazeb mohou být uskutečňovány pouze vzájemnou dohodou ministrů a guvernérů centrálních bank. Jakmile je dosaženo 75% hodnoty kurzu, musí centrální banka dané země přikročit ke stabilizaci. V důsledku jsou tedy příslušné měnové instituce nuceny k intervenci při jakémkoli nežádoucím výkyvu kurzu v rámci Společenství. Země, které se dostanou do potíží při udržování vyrovnané platební bilance, mají přístup k úvěrovým zdrojům různého druhu. (www.cnb.cz)

---

³⁰ European Currency Unit = ECU

5.3 80. léta

V průběhu 80. let se trhy všech členských států sblížovaly natolik, že se dalo mluvit o jednotném evropském trhu. V letech 1979 – 1985 byly výkyvy devizových kurzů měn ve srovnání s obdobím 1975 – 1979 poloviční a v období 1986 - 1989 se snížily o další polovinu. Můžeme říci, že právě úspěch v 80. letech byl výrazným stimulem nového úsilí o etapovitý postup k jednotné měně nebo k trvalému stanovení parit mezi měnami členských zemí. Nicméně i přes relativní stabilitu zavedenou v EMS mezinárodnímu trhu překážela měnová rizika a zvýšené transakční náklady. Myšlenka vytvoření jednotné měny se tak vracela opět do popředí zájmu. (www.cevro.cz)

5.4 Jednotný evropský akt

Evropská komise pod vedením Jacquese Delorse přijala v únoru 1986 Jednotný evropský akt s cílem odstranit institucionální a ekonomické bariéry mezi státy Společenství a zaměřit se na postupné vytváření Hospodářské a měnové unie. V roce 1989 byly plány na vytvoření EMU rozděleny do tří etap viz. příloha č. 3.

5.5 Maastrichtské dohody

V roce 1992 byl třístupňový plán formalizován v textu Maastrichtské dohody. Touto smlouvou se členské státy zavazují k vytvoření Hospodářské a měnové unie a k dodržování zásad a postupů vedoucích k její realizaci a to prostřednictvím konvergenčních kritérií.

Kritéria pro členství v Evropské unii a pro přijetí eura jsou stanovena ve třech dokumentech. Prvním je Maastrichtská smlouva, která vstoupila v platnost k 1. listopadu 1993.

Evropská rada v témže roce přijala druhý dokument ve formě tzv. Kodaňských kritérií, jež upřesňovala smlouvu předchozí. Třetím dokumentem byla pak rámcová smlouva vyjednávaná s každým kandidátským státem zvláště ještě před jeho přijetím.

5.5.1 Konvergenční kritéria

Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability znamená, že míra inflace členského státu smí být maximálně o 1,5 % nad průměrnou inflací tří zemí s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability. Úroveň cenové stability musí být udržitelná. Míru inflace je možno měřit indexem spotřebitelských cen.³¹ Aby bylo možno hodnoty indexu spotřebitelských cen porovnávat, byl v rámci EU zaveden harmonizovaný index spotřebitelských cen³².(Sipko, 1999)

Kritériu stability na finančních trzích

Toto kritérium na finančních trzích znamená, že země musí udržovat alespoň po dobu jednoho roku svoje dlouhodobé nominální úrokové sazby na úrovni, která nepřesáhne o více než 2 procentní body průměrnou úrokovou míru, a to maximálně ze tří zemí s největší cenovou stabilitou.(Durčáková, 2007)

Kritérium stability na devizových trzích

Země je povinna udržovat určená pásma oscilace nejméně po dobu dvou let bez devalvace ústředního kurzu k jiné členské měně. Země musí udržet kurz národní měny vůči euru v depreciačním pásmu³³ +2,25% a v apretačním pásmu³⁴ -15% od centrální parity. (Durčáková, 2007)

---

³¹ Consumer Price Index = CPI

³² Harmonized Index Consumer Prices- HICP

³³ depreciační domáci měny znamená, že cizí měna se pro nás zdražuje, tj. za jednotku cizí měny dáme více jednotek měny domácí

³⁴ apretace domáci měny znamená, že cizí měna se pro nás stává levnější, tj. za jednotku cizí měny nyní zaplatíme méně

Kritérium fiskální stability

Kritérium fiskální stability znamená, že veřejný sektor dané země musí mít stabilní a udržitelnou pozici. Toto kritérium v podstatě zahrnuje dvě kritéria postihující oblast deficitu státního rozpočtu a dluhu veřejného sektoru. Poměr plánovaného ani skutečného deficitu k hrubému domácímu produktu nesmí překročit 3%. Jsou stanoveny 2 podmínky, kdy tato hranice nemusí být dodržena. Za prvé pokud deficit udržitelně a soustavně klesá a dosáhl hodnoty, která je dostatečně blízká doporučené hodnotě, a za druhé pokud překračuje doporučenou hodnotu jen výjimečně a dočasně a hodnota deficitu je stále blízká doporučené hodnotě. Poměr dluhu veřejného sektoru k HDP nesmí překročit 60%. Tato podmínka nemusí být splněna, pokud hodnota dluhu dostatečně rychle klesá a blíží se k doporučené hodnotě uspokojivým tempem. (Sipko, 1999)

Ucelený přehled Maastrichtských kritérií konvergence a jeho plnění Českou republikou v roce 2009 viz příloha č. 4.

Kritérium legislativní konvergence

Kritérium legislativní konvergence představuje požadavek nezávislosti centrálního bankovníctví EMU. Tento požadavek představuje základní předpoklad pro provádění zdravé měnové politiky ECB. V rámci tohoto konvergenčního kritéria měly státy EU přizpůsobit svoji národní legislativu v oblasti centrálního bankovníctví evropské legislativě. (Zahradník, 2003)

5.6 Vývojové etapy měnové unie

5.6.1 První etapa

První etapa začala oficiálně v roce 1990, kdy se zrušila kontrola měnových kurzů, což mělo za následek uvolnění kapitálu v rámci ES. Ve snaze o dosažení cenové stability a

zdravých financí přijaly členské státy dlouhodobé programy umožňující sjednocení národních ekonomik pod koordinací Rady.

5.6.2 Druhá etapa

V druhé etapě od počátku roku 1994 vzniká nová instituce, Evropský měnový institut³⁵, která má koordinovat měnovou politiku členských zemí a pomocí konvergence měnových a daňových ukazatelů zajistit měnovou stabilitu, která by umožnila přechod k závěrečné etapě. Jedná se vlastně o předchůdce Evropské centrální banky.

V červnu 1997 bylo v Amsterdamu rozhodnuto o vytvoření Paktu stability a růstu a byl ustanoven ERM II³⁶, který měl být pokračovatelem Evropského měnového systému. Tento Pakt se od původního Paktu stability lišil zejména v tom, že se nejednalo o automatické uvalení sankce, ale o automatické projednávání sankcí.

Každá členská země předkládá pravidelně tzv. stabilizační program, ve kterém upřesňuje své střednědobé cíle v oblasti rozpočtové politiky a také cesty, kterými těchto cílů bude dosahovat. Členské státy EU, které nejsou členy EMU, každoročně musí předkládat tzv. konvergenční programy. Konvergenční programy obsahují stejné údaje jako stabilizační programy. Jak stabilizační, tak i konvergenční programy jsou sestavovány na několik let a každoročně aktualizovány. (Marková, 2006)

Pakt stability a růstu se v této podobě setkával s kritikou v některých oblastech. Býval kritizován například za to, že se zaměřuje pouze na velikost schodku a nikoli na strukturu rozpočtů a tím i fiskální politiku jako takovou. Pakt nedělal žádný rozdíl mezi zeměmi s vysokým a nízkým veřejným dluhem. Důsledné vyžadování plnění 3% deficitu vede vlády k „tvůrčímu účetnictví“. Evropa potřebuje především omezit výši rozpočtů, nikoli jejich schodků. (Šrein, 2003) Koncem roku 2004 byl odsouhlasen návrh na úpravu Paktu stability a růstu. Pakt měl být upraven tak, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi rozpočtovou disciplínou a ekonomickou rovnováhou. Ale základní kritéria Paktu zůstala nezměněna. Členské státy musí i nadále udržovat deficit státního

---

³⁵ EMI

³⁶ Exchange Rate Mechanism

propočtu pod tříprocentní hranicí HDP a deficit veřejných financí nesmí překročit šedesáti procentní hranici HDP. V novém Paktu je místo automatického řízení při nadměrném schodku a následné sankce spíše hodnocen celkový stav ekonomiky daného státu. Nadměrný deficit není sankcionován v případě, že stát je v minimálně dvouprocentní recesi, nebo při mimořádných událostech (např. přírodní katastrofa) a také při dlouhodobém nízkém růstu a rostoucí nezaměstnanosti. Komise navrhne zemím s vyšším deficitem střednědobé řešení jejich situace a u těchto zemí také nebude požadováno okamžité odstranění nadměrného schodku. Evropská komise by se také měla více soustředit na státy s vysokým zadlužením (např. Belgie a Itálie). Po této změně pravidel Paktu by měla být častěji využívána včasná varování a střednědobá řešení. Sankce by měly být uplatňovány pouze s ohledem na současnou ekonomickou situaci v dané zemi. (Marková, 2006)

Pakt stability a růstu v podstatě nepřestavuje nic jiného než pokračování v plnění Maastrichtského kritéria postihujícího fiskální stabilitu. V případě nedodržení pravidel fiskální stability je daný stát penalizován. Sankcionovaná země musí u určených finančních institucí uložit neúročené depozitum. Sankce se skládá z fixní částky ve výši 0,2% HDP a variabilní částky ve výši 0,1% HDP za každé jedno procento, o které překročí deficit hranici 3% HDP. Roční hodnota neúročeného depozita nesmí překročit 0,5% HDP vytvořeného v roce, ve kterém došlo ke vzniku nadměrného deficitu. Pokud se dané zemi nepodaří odstranit nadměrný schodek do dvou let po roce, ve kterém nadměrný deficit vznikl, mění se depozitum na nevratnou pokutu. Pokud se chce země vykazující nadměrný deficit vyhnout sankcím, musí deficit odstranit do konce následujícího roku po roce, ve kterém nadměrný deficit vznikl. (Marková, 2006) Pakt stability a růstu ale nedefinuje povinnost vystoupení z EMU jako trest. (Baldwin, 2008) Mezi první státy, které měly problémy s plněním pravidel Paktu stability a růstu patřilo Portugalsko. Pro rok 2001 si Portugalsko stanovilo deficit ve výši 1,1% HDP ale jeho skutečná výše byla 2,2%. Proto Komise navrhla vydání včasného varování, ale ECOFIN³⁷ rozhodl toto doporučení nevydat. Poté nová vláda odhalila, že skutečný rozpočtový deficit v roce 2001 byl 4,1% HDP a tak došlo k zahájení první procedury nadměrného deficitu. Portugalsko mělo dle doporučení snížit deficit na 3% HDP v roce

---

³⁷ Rada ministrů hospodářství a financí = The Economic and Financial Affairs Council

2003. Dle uváděných dat tohoto Portugalsko dosáhlo již dříve v roce 2002. (Marková, 2006) Podobných případů řešil Pakt stability a růstu za dobu své platnosti několik.

Pakt stability a růstu má vést státy k dosažení vyrovnaných nebo přebytkových stavů státních rozpočtů. Tento fakt by měl státům umožnit vyrovnávat běžné cyklické fluktuace a zároveň udržet i rozpočtové deficity pod stanovenými 3% HDP. Každá členská země EMU si také stanovuje střednědobé národní cíle. Potřeba Paktu vyplývá z toho, že rozpočtová pravidla a principy fiskální politiky zůstaly na národních úrovních. Členské státy jsou povinny předkládat Radě EU a Evropské komisi roční programy fiskální stability, v případě, že se jedná o členy EMU, a konvergenční programy, pokud se jedná o nečlenské státy EMU. (Zahradník, 2003)

Plnění Maastrichtských kritérií ze strany České republiky v roce 2009 viz příloha č. 4.

Během druhé fáze naplňování cílů měnové unie zároveň vznikla nová instituce – Evropská centrální banka³⁸, jejímž posláním bylo vytvoření měnové politiky pro EU a dohled nad aktivitami Evropského systému centrálních bank, které by realizovali společnou politiku a pomáhali kandidátským zemím plnit konvergenční kritéria.

5.6.3 Třetí etapa

Přípravy na spuštění třetí fáze kulminovaly v průběhu celého roku 1998. Rozhodující bylo určit, které země splňují podmínky pro vstup do unie jednotné měny, respektive které země splňují smluvní kritéria. Summit EU, konající se ve dnech 1.- 2. května 1998 v Bruselu, přijal doporučení komise a ustanovil, že 11 členských států EU splnilo konvergenční kritéria pro vstup do třetí etapy HMU. Dle usnesení Rady nevstoupily do třetí fáze Velká Británie, Švédsko a Řecko. Velká Británie a Dánsko mělo již dříve dojednání tzv. klauzuli opting-out³⁹. V případě Švédska nebyl vstup do EU možný

---

³⁸ European Central Bank = ECB

³⁹ Princip výjimky, poskytované členskému státu, který se nechce připojit k ostatním členským státům v určité oblasti spolupráce v rámci Společenství. Více na WWW:
http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_181.htm

zejména z důvodu neúčasti jeho měny na ERM v rámci EMS a dále kvůli evropským normám neodpovídajícím statutu centrální banky Švédska.⁴⁰ V případě Řecka nebylo vyhověno jeho snaze vstoupit do třetí fáze z důvodu nesplnění konvergenčních kritérií.

11. září 1998 proběhlo ve Frankfurtu zasedání Rady ECB. Byl zde stanoven kurzový mechanismus pro měny těch států, jež se třetí etapy HMU neúčastní. Dohoda zamýšlela ustavit ERM II, jenž od ledna 1999 nahradí stávající ERM v rámci EMS. Účast měn čtyř dotčených zemí v ERM II však nebyla povinná; z toho důvodu se Velká Británie a Švédsko, jež nebyly členy ERM, rozhodly neparticipovat ani na ERM II.

Zahájením třetí etapy se rozumí neodvolatelné zafixování směnných kurzů a pevné stanovení kursů k nové měnové jednotce EURO pro všech 11 států, které se kvalifikovali k postupu do této fáze.

Datum ukončení platnosti národního oběživa v jednotlivých zemích eurozóny a přepočítací koeficienty pro vztah k euru viz příloha č. 5.

Zároveň byla stanovena centrální parita pro dvě měny, jež do třetí etapy HMU nevstoupily, avšak rozhodly se participovat na ERM II – v případě dánské koruny jde o kurz 7.46038 s možným pásmem oscilace $\pm 2.25\%$, pro řeckou drachmu 353.109 s hranicemi pohybu kurzu $\pm 15\%$. Vůči USD bylo Euro na počáteční obchodování nastaveno na 1.1747 USD.

Výměna národního oběživa v jednotlivých zemích eurozóny viz příloha č.6

V rámci 3. etapy realizace měnové unie v období 1. ledna 1999 - 1. ledna 2002 fungoval ve státech unie společná měna euro pouze v rámci bezhotovostního styku (šeky, bankovní převody, kreditní karty apod., operace na mezibankovních, devizových, kapitálových trzích, veškeré operace Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank apod.). V polovině roku 2000 bylo Komisí oznámeno, že Řecko se může připojit k třetímu stupni jednotné měny od 1. ledna 2001. Euro se stalo tedy virtuální měnou pro 12 států eurozóny, do níž patřila Belgie, Finsko, Francie, Irsko,

---

⁴⁰ Ve Švédsku se navíc těší otázka HMU velmi malé podpoře obyvatel (stejně jako ve Velké Británii a Dánsku).

Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Španělsko, Rakousko a Řecko. Měnové kurzy těchto států byly k euru pevně stanoveny, takže investoři i firmy měly jasný přehled o nákladech i cenách, což mělo pozitivní vliv na růst směnného kurzu EUR.

Po dobu tohoto období se každý ekonomický subjekt mohl rozhodnout, zda bude své finanční operace provádět v eurech, nebo v symbolech některé národní měny EMU. Počínaje březnem 2002 došlo k odstranění i posledních zbytků národních měnových symbolů a euro ovládlo peněžní oběh EMU i ve své hotovostní podobě. Jelikož bylo euro používáno v bezhotovostní podobě v průběhu přechodného období, neznamenovalo tedy hotovostní zavedení eura žádnou ekonomickou ani měnovou revoluci. Všechny bankovky a mince národních měn zemí EMU byly definitivně staženy z oběhu do 28. února 2002. K tomuto datu byl završen přechod k EMU a euro. (www.eu4journalists.eu)

5.7 Instituce Evropské měnové unie

Pro potřeby Evropské měnové unie vznikají nové instituce. Jejich struktura a hlavní úkoly jsou upraveny kapitolou „Měnová politika“ a „Institucionální ustanovení“, které byly v roce 1992 doplněny do Smlouvy o Evropském společenství. 1. ledna 1994 vznikla přechodná instituce Evropský měnový institut (EMI), jež měla připravit státy splňující potřebná kritéria k přechodu do závěrečné fáze měnové unie, kdy také zanikla. Tato instituce se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem nahradila doposud existující výbor guvernérů centrálních bank. Jejím hlavním úkolem bylo posilovat spolupráci centrálních bank a koordinovat měnové politiky členských států ve snaze dosáhnout cenové stability. Dále měla za úkol sledovat a usnadňovat používání ECU a dohlížet na jeho vývoj, připravovat nástroje a postupy pro uskutečňování jednotné měnové politiky, dohlížet na technickou přípravu bankovek budoucí měny a do konce roku 1996 vypracovat projekt Evropského systému centrálních bank.

Trvalými institucemi, jež vznikají v závěrečné etapě EMU jako nástupci EMI, jsou Evropský systém centrálních bank (ESCB) a Evropská centrální banka (ECB).

5.7.1 Evropská centrální banka

ECB je koncipována jako nezávislá centrální banka Evropské unie, má sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem, a spolu s 15 národními centrálními bankami tvoří tzv. Evropský systém centrálních bank, jenž uskutečňuje tyto základní úkoly:

- Definovat a provádět měnovou politiku Společenství
- Provádět devizové operace v souladu s příslušným ustanovením Smlouvy
- Držet a spravovat oficiální devizové rezervy členských států
- Podporovat plynulé fungování platebních systémů
- Legislativní činnost a konzultační činnost
- Shromažďování statistických informací

Zavedením Eura v roce 1999 ECB převzala plnou odpovědnost za měnovou politiku v celé oblasti eura. Je to instituce zcela nezávislá, která nežádá ani nedostává instrukce od institucí či orgánů společenství, od žádné vlády členského státu ani jiného orgánu. V čele ECB je prezident, který je jmenován Evropskou Radou po konzultaci s Evropským parlamentem (v případě odmítnutí parlamentu může Rada nevrhnout dalšího kandidáta Hospodářskému a měnovému výboru). (www.ecb.cz)

Hlavním cílem ECB, jemuž je vše podřízeno, je zachování cenové stability. Za tímto účelem sledují prezident ECB a Řídící rada pozorně inflaci, jež nesmí překročit hranici 2%. Dalším nástrojem měnové strategie ECB je řízení vývoje peněžních prostředků v oběhu, což se nazývá „množství oběživa M3“, kdy silný nárůst oběživa signalizuje hrozící nebezpečí inflace. Referenční, obvykle překračovanou, hodnotou ročního nárůstu M3 je 4,5%.

Evropská centrální banka (ECB) musí pravidelně podávat Evropské radě a Evropskému parlamentu zprávy o své činnosti. Parlament také může vyzvat členy Výkonného výboru ECB - jeho prezidenta, viceprezidenta a čtyři ostatní členy - k vysvětlení měnové politiky ECB.

Evropský parlament se podílí na přijímání legislativy týkající se HMU a má poradní roli při řešení různých aspektů fungování HMU. Konzultace s Evropským parlamentem se vyžaduje při posuzování připravenosti členských států na vstup do eurozóny a při jmenování členů Výkonného výboru Evropské centrální banky (ECB). Může také zvat prezidenta ECB a členy Výkonného výboru ECB na jednání parlamentních výborů k vysvětlení měnové politiky ECB. Národní vlády odpovídají za svou hospodářskou politiku, za koordinaci této politiky prostřednictvím jednání Rady a za dodržování limitů, pokud jde o schodky státního rozpočtu a výši veřejného zadlužení – jde o limity stanovené ve Smlouvě a v Paktu stability a růstu. Po přechodu na euro však vlády a ústřední banky členských států, které jsou v eurozóně, už nadále nebudou odpovídat za měnovou politiku. (www.ecb.cz)

Národní parlamenty budou nadále odpovídat za posuzování a schvalování legislativy o hospodářské politice jednotlivých členských států, která tvoří základní složku HMU.

Při vzniku centrální banky se vedly živé diskuse o míře její nezávislosti. Obecně se uznávalo, že nezávislost německé centrální banky velkou měrou přispěla k prosperitě a stabilitě měny i přes silné politické tlaky. Nezávislost ECB je tedy upravena Smlouvou o založení ES a Statutem ESCB/ECB. Při prosazování svých povinností a úkolů svěřených jí touto smlouvou nesmí vyžadovat ani přijímat pokyny od jakýchkoli orgánů Společenství, od žádné vlády členského státu ani jiného subjektu.

Podmínky nezávislosti ECB a národních centrálních bank:

- institucionální nezávislost – banky nesmějí požadovat nebo přijímat pokyny od orgánů ES, vlády členského státu nebo jiného orgánu⁴¹ osobní nezávislost – funkční období vrcholných orgánů národních bank musí být dostatečně dlouhé (min. 5 let) a představitelé centrálních bank mohou být odvoláni pouze z důvodů uvedených ve Smlouvě⁴²

---

⁴¹ čl. 108 Smlouvy, čl. 7 Statutu ESCB a ECB

⁴² čl. 14 Statutu

- funkční nezávislost – stanovení hlavního cíle a odpovědnosti za jeho plnění. Hlavním cílem centrálních bank a ECB je udržovat cenové stability⁴³
- finanční nezávislost – vláda nesmí ovlivňovat rozpočet centrální banky a nesmí využívat centrální banku k financování státních výdajů. Finanční nezávislost umožňuje centrálním bankám faktický výkon nezávislosti⁴⁴

Rozhodovacími orgány jsou Řídící rada a Výkonný výbor.

Řídící rada je složená z členů Výkonného výboru ECB a z guvernérů národních ústředních bank šestnácti států eurozóny. Schází se každé dva týdny. Vydává směrnice a rozhodnutí nezbytná pro plnění cílů stanovených ESCB. Rada guvernérů také přijímá obecné zásady pro provádění těchto rozhodnutí. Formuluje měnovou politiku Společenství a v případě potřeby rozhodnutí střednědobých měnových cílů, klíčových úrokových měr a rozsahu rezerv v ESCB a vydává směrnice nutné k jejich plnění. Řídící rada má výhradní právo povolit vydávání bankovek v rámci Společenství. Pro vybraná rozhodnutí jsou hlasy v radě váženy podle podílu národních bank na kapitálu ECB a rozhodnutí je přijato pouze, pokud kladné hlasy představují alespoň dvě třetiny upsaného kapitálu ECB. Zápisy z jednání sice nejsou zveřejňovány, ale rozhodnutí o měnové politice je vždy podrobně zdůvodněno na tiskové konferenci, která navazuje na každé první zasedání v měsíci. Tiskové konferenci předsedá prezident ECB společně s viceprezidentem.

Výkonný výbor ECB se skládá z prezidenta a viceprezidenta ECB a čtyř dalších členů vybraných na základě uznávané kvalifikace a zkušeností společnou dohodou vlád členských států na základě doporučení Evropského parlamentu a Řídící rady. Úkolem Výkonného výboru je implementovat měnovou politiku v souladu se směrnicemi a rozhodnutími Řídící rady. Při této činnosti dává Výkonná rada nezbytné pokyny národním centrálním bankám států eurozóny. Výkonná rada také řídí běžné činnosti ECB a vykonává činnosti svěřené Radou guvernérů. Částečně do těchto činností spadá regulatorní činnost.

---

⁴³ čl. 105 Smlouvy, čl. 2 Statutu

⁴⁴ čl. 101 Smlouvy o ES

Do doby než bude euro přijato všemi členskými státy, existuje také Generální rada složená z prezidenta ECB, viceprezidenta ECB a guvernérů národních bank všech 27 států EU. V Generální radě je tedy zastoupeno 16 států eurozóny a 11 států nacházejících se mimo eurozónu. Generální radu lze považovat za rozhodovací orgán vytvořený na přechodnou dobu. Plní úkoly převzaté od Evropského měnového institutu, které musí ECB plnit v rámci třetí etapy Hospodářské a měnové unie (HMU) vzhledem k tomu, že zatím existují členské státy EU, které nezavedly euro. Generální rada dále funguje jako poradní subjekt ECB, shromažďuje statistické informace a sestavuje výroční zprávy, stanovuje pravidla potřebná pro standardizaci finančních operací centrálních bank. V neposlední řadě přispívá k nezbytným přípravám pro neodvolatelné stanovení směnných kurzů měn členských států, na které se vztahuje výjimka pro zavedení eura. Generální rada bude v souladu se statutem rozpuštěna, jakmile všechny členské státy EU zavedou euro. (www.ecb.cz)

Velkým problémem se v průběhu let stala otázka transparentnosti. Členové Hospodářského a měnového výboru⁴⁵ si stěžují na to, že ECB činí svá rozhodnutí za zavřenými dveřmi. Prezident ECB toto obvinění pravidelně odmítá s poukazem na to, že na jednáních je obvykle přítomen prezident Eurogroup a že on sám se obvykle účastní schůzí Eurogroup.

Různí politici se dožadovali většího vlivu při rozhodování o úrokových sazbách (alespoň tak to tvrdí ECB). Prezidenti ECB v minulosti jasně dali najevo, že pokud by se měla ECB „zpolitizovat“, pak by tato instituce nemohla nadále účinně udržovat cenovou stabilitu. První prezident ECB Wim Duisberg odpovídal na takové požadavky: „Nasloucháme jim (politikům), ale neposloucháme je. (www.businessinfo.cz)

---

⁴⁵ Economic and Monetary Affairs Committee

6 Přípravy na přijetí eura v ČR

Podepsáním přístupové smlouvy se Česká republika zavázala k přijetí eura. Přístupové smlouvy také umožňují každé zemi si určit, kdy na společnou měnu přistoupí a jakým způsobem.

6.1 Volba scénáře přechodu na euro

Důležitým rozhodnutím při přechodu na jednotnou měnu je volba scénáře pro zavedení eura. V této fázi se musí členské země rozhodnout mezi třemi scénáři přechodu na euro. Scénář s využitím přechodného období, tzv. „madridský scénář“, jednorázový přechod na euro, tzv. „velký třesk“, známý také jako Big Bang, a nebo jednorázový přechod na euro s využitím tzv. „fáze postupného zrušení“ neboli phasing out. O volbě scénáře rozhodují vlády přistupujících zemí. (www.zavedenieura.cz)

6.1.1 Madridský scénář

Tento způsob byl zvolen zakládajícími členy eurozóny na summitu v Madridu roku 1995. Následně v roce 1999 bylo euro zavedeno v jedenácti zemích pouze v bezhotovostní podobě (v Řecku 2001) a v hotovostní podobě až k 1. lednu 2002 s tím, že následující 2 měsíce probíhal souběžný oběh domácích měn i eura, tzn. v období od 1. ledna 2002 do 28. února 2002. V Řecku bylo euro zavedeno bezhotovostně v roce 2001 a v hotovostní podobě v roce 2004. Scénář označuje situaci, kdy stát nejprve euro zavede v bezhotovostní podobě a po uplynutí přechodné doby, která nesmí přesáhnout tři roky, je uvedeno i do hotovostního oběhu, tedy v bankovkách a mincích.

V první fázi se euro používá pouze při bezhotovostním styku, v hotovostní podobě se dále používá národní měnová jednotka. V tuto dobu jsou pro bezhotovostní styk libovolně používány národní měnové jednotky a eura, přičemž částky se přepočítávají dle stanoveného přepočítávacího koeficientu. Toto období, kdy v bezhotovostní podobě jsou v oběhu obě měny, nazýváme tzv. duální cirkulací. (www.mfcr.cz)

V druhé fázi je euro zavedeno i do hotovostního oběhu a národní platidlo je postupně staženo z celého oběhu a jedinou platební jednotkou se stává euro.

Madridský scénář má tu výhodu, že se země může na hotovostní podobu nové měny technicky připravit např. ražbou mincí s národní stranou, předzásobením bank a podniků a také přípravou právního prostředí.

Naproti tomu hlavní nevýhodou je právě tato doba přechodu, kdy existuje pouze bezhotovostní podoba společné měny, toto období je velmi nákladné. Největší náklady podle odborníků nesou všechny sektory ekonomiky. Od ekonomických subjektů je v této době požadováno udržovat paralelně dva měnové okruhy při správě systémů platebního styku, při vedení účtu, apod. Například finanční instituce by musely své účty vést v euru i národní měně. Dnes je odstup tří let od bezhotovostního eura k hotovostnímu příliš dlouhý, jak z hlediska nákladů, tak z hlediska transparentnosti, avšak zkrácení této doby se neočekává. Vzhledem k nevýhodám se nepřepokládá, že by země nově zavádějící euro tento Madridský scénář přijaly.

Obrázek 1 Madridský scénář

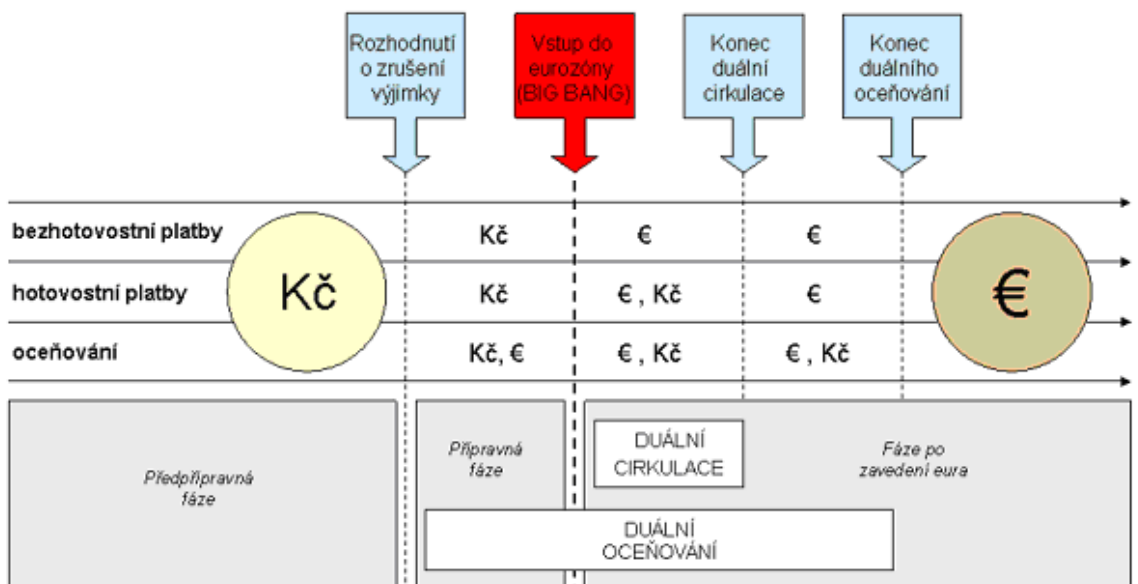
Zdroj: www.zavedenieura.cz

6.1.2 Velký třesk

V tomto modelu je přechod na společnou měnu jednorázový, euro se tedy začíná používat v hotovostním i bezhotovostním platebním styku v jednom okamžiku. V porovnání s Madridskou variantou je tento scénář rychlejší, avšak náročnější na koordinaci. Přechod z národní měny na euro v jednom okamžiku vyžaduje pracnější koordinaci a přípravné práce, protože všechny subjekty veřejného i soukromého sektoru musejí být na změnu připraveny prakticky v jeden okamžik.

Množství výhod u tohoto modelu je značné. Výraznými znaky jsou transparentnost a nízká nákladovost tohoto schématu. První země, ve které byla tato forma realizována, je Slovinsko, a to k 1. lednu 2007, kde bylo prokázáno, že tato metoda je jednodušší a levnější oproti ostatním variantám. I v případě modelu velkého třesku mohou být po určitou dobu v oběhu obě měny. Stejně jako u madridského scénáře zde existuje období duálního oceňování, avšak zde neexistuje tzv. přechodné období. Pro scénář velkého třesku se ČR již rozhodla, stejně tak i současné kandidátské země.

Obrázek č. 2 Scénář "velkého třesku"

Zdroj: MF ČR

6.1.3 Phasing Out

Tento model je podobný „velkému třesku“. Euro se začíná používat ve stejném okamžiku v hotovostním i bezhotovostním styku. Změnou oproti typu Big Bang je možnost, že ve vybraných oblastech lze používat původní národní měnu, a to na období jednoho roku. V oblasti veřejného i soukromého sektoru lze používat vybrané právní nástroje, kterými jsou např. placení daní, fakturace malých podnikatelů, apod., které používají původní národní měnu. Tato výjimka by měla sloužit především malým a středním firmám, pro získání času na změnu formy účetnictví a technologií v oblasti informační. I přesto by platební operace měly být prováděny pouze v eurech

Obrázek 3 Scénář Phasing Out

Scénář *Phasing Out* zavedení eura

Zdroj: www.zavedenieura.cz

6.2 Euro a Česká republika

Termín, ke kterému bude Česká republika usilovat o přijetí eura, není v kompetenci EU, určí ho vláda ČR. Ze zemí z tzv. poslední vlny rozšiřování EU zavedlo euro od 1. ledna 2007 Slovinsko, od 1. ledna 2008 Kypr a Malta a 1. ledna 2009 Slovensko. (zavedenieura.cz)

Ostatní země, kromě Velké Británie a Dánska, mají povinnost přijmout euro, pokud budou splněna požadovaná kritéria. V této době to platí pro Bulharsko, Českou republiku, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko. První dvě jmenované země, tedy Velká Británie a Dánsko, si při vyjednávání Maastrichtské smlouvy prosadily trvalou výjimku na zavedení eura (opt-out, opt-in), která státům umožňuje neúčastnit se třetí fáze projektu, tedy zavedení eura.

Problémem v České republice jsou především veřejné finance a neustále odkládané nutné reformy, které by zajistily jejich stabilitu do budoucna. Je potřeba reformovat zdravotní a důchodový systém stejně jako řešit čím dál větší problém stárnutí obyvatelstva. (Janáčková, 2007)

Jak bylo již zmíněno, členství v eurozóně je významně podmíněno splněním ekonomických a právních podmínek, které nazýváme konvergenční kritéria, známá také jako maastrichtská kritéria. Tato kritéria můžeme rozdělit na měnová a rozpočtová kritéria. Rozpočtová kritéria nám slouží ke stanovení maximální výše schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP, zatímco velikost inflace, výši úrokových sazeb a stability měnového kurzu nám stanoví kritéria měnová. Tato kritéria jsou zakotvena ve Smlouvě o fungování Evropské unie, stejně tak jako požadavek na slučitelnost právních předpisů jednotlivých zemí EU. Zde mluvíme konkrétně o ESCB Evropském systému centrálních bank a ECB Evropské centrální bance. Všechny tyto podmínky musí být dlouhodobě splňovány, ne pouze v době zavedení eura.

Vstup ČR do eurozóny ale není ve skutečnosti vázán pouze na splnění maastrichtských konvergenčních kritérií. Hlavním cílem Maastrichtských kritérií je sladění makroekonomických ukazatelů dané země s členskými zeměmi eurozóny. Tato kritéria však neberou v potaz stupeň připravenosti dané země vstoupit do eurozóny. V podstatě se jedná o hodnocení, která zemi zajímají nejvíce, a to, zda je země schopna spolupůsobit v oblasti se společnou měnou a současně plně profitovat z členství. (Smrčková 2007)

6.3 Národní plán zavedení eura v České republice

6.3.1 Schválené principy

Národní plán stanovuje, že při přechodu na euro budou respektovány určité principy. Tím je myšleno zachování všech uzavřených smluv, které jsou vedeny v českých korunách, a i nadále zůstanou platné. Tento princip se nazývá princip kontinuity právních nástrojů. Také princip ochrany spotřebitele slouží k nepoškození občanů společně s předcházením neodůvodněnému zvyšování cen. Tento nástroj bude vymezovat, aby ceny byly uváděny v eurech i národní měně, a to podle oficiálního přepočítacího koeficientu. V neposlední řadě je nutné dodržet minimalizaci nákladů spojených se zavedením eura formou včasné a přesné informovanosti soukromých i veřejných subjektů, aby se snížily náklady související se změnou. (www.mfcr.cz)

6.3.2 Národní koordinační skupina

ČR se musí připravit na přijetí eura v dostatečném časovém předstihu, aby byla vyjasněna témata právních norem a metodických postupů pro tento jednorázový akt.

K tomu účelu bylo vytvořeno Institucionální zázemí pro přípravu České republiky na euro. Toto zázemí tvoří již zmiňovaná Národní koordinační skupina pro zavedení eura v čele s národním koordinátorem a pracovními skupinami. Ustavení těchto orgánů upravuje vládou schválený dokument Institucionální zajištění přijetí eura v České

republice. Jejich složení a působnost pak podrobněji specifikuje Národní plán zavedení eura v České republice spolu se Statutem NKS a Jednácím řádem NKS a jejich pracovními skupinami (www.zavedenieura.cz).

6.4 Velký třesk v ČR

Výsledkem analýz pracovní skupiny je jednoznačné podpoření scénáře „velký třesk“ jakožto nejvhodnější formy zavedení eura v ČR. Nad rámec již deklarovaných hlavních výhod scénáře „velký třesk“ členové pracovní skupiny argumentačně podpořili vybranou variantu následovně:

- odpadá riziko nedokonalé koordinace více akcí při postupném zavádění nové měny
- odborníci i veřejnost si budou vědomi nezvratnosti procesu i odpovědnosti za jeho průběh, nebude vytvářen další čas pro spekulace
- v oblasti legislativy existuje nejvyšší míra právní jistoty
- při volbě scénáře „velký třesk“ může být celý proces završen v rámci jednoho volebního období vlády, která bude rozhodovat jak o scénáři, tak o datu přijetí eura, a také schvalovat příslušný národní plán
- bezhotovostní i hotovostní platební styk již v euru probíhá
- omezení nutnosti „krátkodobých, přechodných“ změn programového vybavení
- nižší investice do transakčních systémů a informačních technologií
- po provedení nutných příprav mohou bankovní systémy přejít na bezhotovostní euro prakticky ze dne na den
- účetní snadnost a rychlost, jednoznačnost – úspora nákladů, dtto pro oblast informatiky a statistiky

Pracovní skupina pro finanční sektor současně specifikovala rizika spojená s jednotlivými scénáři. Jako největší riziko aplikace „velkého třesku“ se jeví souběh všech činností a změn v souvislosti s přechodem na euro do jediného.⁴⁶

---

⁴⁶ Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR: Volba scénáře zavedení eura v České republice, Schváleno usnesením vlády ČR dne 11. dubna 2007 č. 353 dostupná z www.mfcr.cz

6.5 Fáze přechodu na euro

V této oblasti se setkáváme s pěti fázemi v čase.

1. fáze – Předpřípravná fáze

Ve chvíli, kdy vláda České republiky schválí zavedení jednotné měny euro, nastává tzv. předpřípravná fáze. V tomto období se evropské instituce zabývají podmínkami, které by měly být splněny ze strany ČR. Česká koruna tedy stále zůstává zákonným platidlem a to jediným, probíhají ale technické přípravy na případné zavedení eura.

2. fáze – Přípravná fáze

Nastává tedy situace, kdy jsou dle evropských institucí splněny všechny podmínky a tím je zrušena výjimka na zavedení eura a plyne doba do začátku následujícího roku. V této době začíná výměna korunového oběživa za eurové, avšak nadále zůstává jediným platidlem česká koruna. Nastává tzv. duální označování cen a to jak v obchodech, tak v bankách, restauračních zařízeních, apod. Nadále ČR čeká na odsouhlasení splnění kritérií a následovně stanovení přepočítacího koeficientu eura vůči české koruně. Předpokládaná délka této fáze bude 6 měsíců.

3. fáze - Období duální cirkulace

V této době trvá tzv. duální označování cen. Při platbách v obchodech stále můžeme platit českou korunou, obchodníci budou vracet jedině v eurech. Bezhotovostní platby jsou prováděny už novou měnou, tedy eurem. Do oběhu jsou tedy zaváděna pouze eura a české bankovky a mince jsou postupně stahovány z oběhu. Toto období trvá pouhé 2 kalendářní týdny.

4. fáze – Období do ukončení duálního označování cen

Tato fáze trvá do konce kalendářního roku, ve kterém bylo euro zavedeno, dle Národního plánu. Zároveň s koncem tohoto období končí i duální označování cen a peněžních částek. Z toho plyne, že za platidlo je bráno již pouze euro, přičemž české

koruny mohou být směňovány na eura jen v bankách a pobočkách ČNB, a to po dobu minimálně šesti měsíců.

5. fáze – Plně funkční euro

Euro je již plnohodnotným a jediným platidlem. Všechna přechodná omezení jsou ukončena. České koruny jsou směnné jen v ČNB. Obchodníci již nejsou povinni uvádět ceny i v české měně.

6.6 Výhody a nevýhody eura

6.6.1 Výhody

Výhody zavedení eura můžeme rozdělit na přímé a nepřímé přínosy a zároveň na oblasti, ve kterých budou výrazné pro ekonomiku a život v ČR.

Přímé přínosy jsou bezprostředně působící přínosy, tedy ty, které se projevují ihned při vstupu do měnové unie. Naproti tomu se objevují i přínosy nepřímé, fungující prostřednictvím přímých přínosů. Důležitými přímými přínosy jsou např. vyšší transparentnost, dále snížení transakčních nákladů, omezení kursového rizika, snížení nákladů na obstarání kapitálu apod. Nepřímé přínosy shrnují tři body, jimiž je nárůst zahraničního obchodu, růst přílivu investic a stabilizace veřejných financí.

Výhody pro občany a spotřebitele

Společná měna přináší občanům a spotřebitelům mnoho výhod. Výhody se dají shrnout do tří bodů: pohodlnější a levnější cestování, stabilnější a snadno porovnatelné ceny a levnější půjčky.

V případě služebních cest, či dovolených již nebude nutné měnit peníze. Odpadá tím jak ztráta času, tak i poplatek za výměnu peněz. V jednu chvíli tím je řešen jak problém

cenové transparentnosti a mezinárodní srovnatelnosti, tak i snížení nákladů. V případě snížení nákladů mluvíme o zrušení rozdílu mezi nákupním a prodejním kurzem při provádění devizových transakcí.

K vykazování cen pouze v jedné měně dochází v oblasti cenové transparentnosti, tedy je velmi jednoduché srovnání ve všech zemích eurozóny, a to v případě mezd, pojištění, důchodů, sociálních dávek, daní apod.

V neposlední řadě jsou v této oblasti levnější půjčky. Evropská centrální banka udržuje inflaci na nízké úrovni, což se odráží v nízkých hladinách úrokových sazeb. Může tak být relativně snadný a levný přístup k půjčkám, pokud se lidé zadlužují pouze v rozumné míře. (www.mfcr.cz)

Výhody pro podnikatele

Podnikatelům zároveň s eurem přicházejí výhody jak v oblasti odstranění kursového rizika tak snížení transakčních nákladů i nižších úrokových sazeb.

Odstranění kursového rizika se objevuje ve fázi, obchoduje-li firma se zahraničím. V takovém případě musí ve svém finančním plánování a rozhodování zvažovat dopady změn měnového kurzu. Čím delší je plánovací horizont, tím více nepředvídatelné výkyvy měnového kurzu zatěžují hodnověrnost současných rozhodnutí a staví podniky před nemalá rizika. Proti těmto rizikům se podniky částečně mohou zajistit u komerčních bank a dalších finančních institucí, které pro tyto účely nabízejí řadu vhodných produktů. Náklady spojené se zajištěním kursového rizika však nejsou zanedbatelné a rychle narůstají s délkou zajišťovacího období. U podniků se odhadují úspory plynoucí z omezení kursového rizika ve výši 1,4 % HDP ročně.

Zavedení eura nadále ponechá kurzové riziko vůči dolaru. I přesto čeští podnikatelé získají, protože zajišťování bude levnější, neboť trh euro-dolar je likvidnější než trh koruna-dolar. (www.zavedenieura.cz)

Firmy se do doby než přijmou euro, musí rozhodnout, jak budou fungovat. Pokud mají obchodní vztahy se zahraničím, stojí před rozhodnutím, zda si budou na každý obchodní případ obstarávat zahraniční měnu zvlášť, nebo si otevřou devizový účet. V případě, že se rozhodnou pro první možnost, musí počítat s konverzí měny. V druhém případě je bude stát vedení devizového účtu značné peníze.

V okamžiku, kdy bude přijata jednotná měna, toto rozhodování a s ním i vynaložené náklady odpadají, zároveň s tím zmizí potřeba vést dvojí účetnictví v českých korunách i eurech. Vysoké transakční náklady odpadají, a to i s tím, že po započtení Slovenska bude podíl českého zahraničního ochodu s eurozónou dosahovat téměř 75 %. Bude také snadnější fúze podniků a bank a jejich vzájemná komunikace.

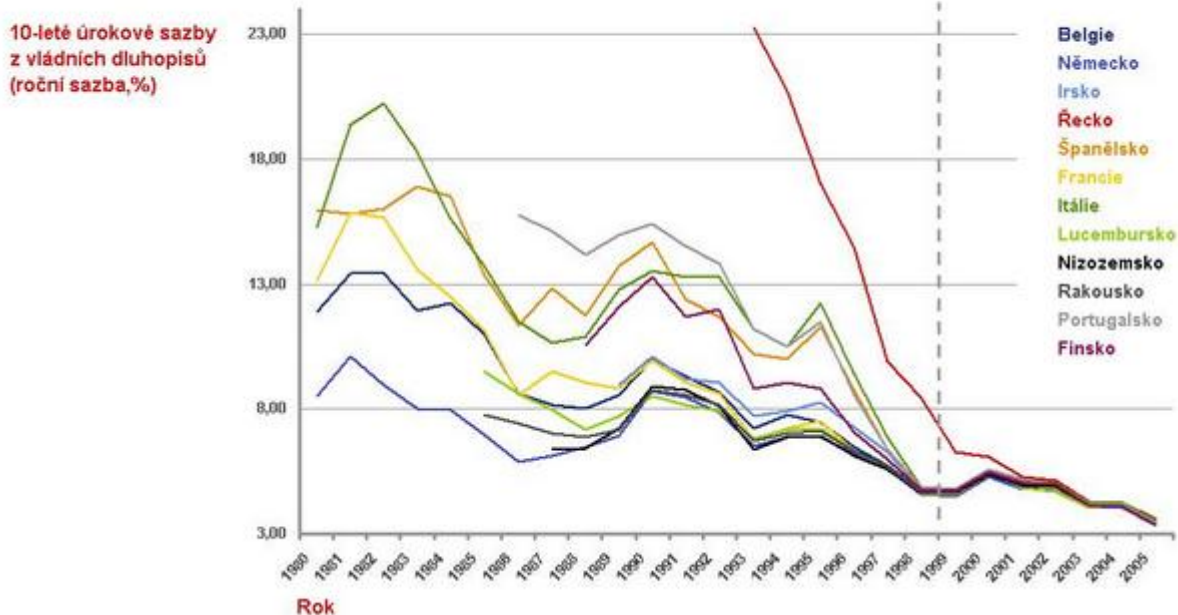
Další významnou úsporou transakčních nákladů přinese vytvoření Jednotného eurového platebního prostoru, tzv. SEPA. Tento projekt umožní provádět přeshraniční platební převody v eurech stejně snadno, bezpečně a za stejnou cenu jako je tomu u domácích plateb.

Hlavním cílem Evropské centrální banky je pečovat o cenovou stabilitu, která se následně odráží v nízkých úrokových sazbách. Česká republika má již delší dobu nízké úrokové sazby, nicméně sazby nabízené podnikům komerčními bankami jsou vyšší než v eurozóně, takže prostor pro jejich snížení existuje. Nízké výpůjční sazby představují významný prorůstový faktor při ekonomickém dohánění vyspělých zemí.
(www.zavedenieura.cz)

Graf č.1: Konvergence dlouhodobých úrokových sazeb v zemích eurozóny

Konvergence dlouhodobých úrokových měr: Eurozóna

Zdroj: www.mfer.cz

Makroekonomické výhody

Zavedení eura na makroekonomické úrovni poskytuje výhody v oblasti spolurozhodování o měnové politice eurozóny, tlaku na rozpočtovou kázeň a ochraně před krizí platební bilance.

Na spolurozhodování o měnové politice se podílí ECB, přičemž při vstupu do EMU se bude moci vedení ČNB podílet na tomto rozhodování. Tím dojde k významnému ovlivnění fungování evropské ekonomiky i jednotlivých národních ekonomik prostřednictvím klíčových úrokových sazeb.

Česká republika bude jako člen eurozóny vystavena vyššímu tlaku na rozpočtovou kázeň, jejíž vynucování bude podpořeno též hrozbou sankcí. Mít zdravé veřejné finance je však ve vlastním zájmu české ekonomiky. Pouze při obezřetném rozpočtovém

chování může vláda čelit mnohým soudobým výzvám, např. problému stárnutí populace či udržitelnosti hospodářského růstu a vysoké zaměstnanosti.(www.mfcr.cz)

Z roku 1997 má Česká republika špatné zkušenosti s tzv. finančními turbulencemi. V té době se česká koruna dostala pod silný tlak jak spekulací, tak i tlaku zahraničí. Dalším přínosem eura je tedy ochrana jednotlivých ekonomik před krizemi platební bilance a tím získání stability české ekonomiky.

Shrnutí výhod

Vzhledem k tomu, že mezi státy evropského společenství začala platit jednotná měna a zanikly kursové rozdíly mezi dřívějšími měnami, včetně směnářských poplatků, jsou ceny uváděné v euru okamžitě srovnatelné s prodejní i nákupní cenou. Navíc mezi státy odpadlo kursové riziko. Euro přináší více přeshraničních obchodů a investic, a to především díky zrychlení a zjednodušení přeshraničních plateb v euru, které se stávají v podstatě platbami vnitrostátními. Používání nové měny znamená také výrazné snížení řady transakčních nákladů. Těmi je snížení nákladů souvisejících s poplatky na vedení účtů a jejich nahrazení jediným bankovním účtem v euru, odpadnutí nákladů na poplatky za dosavadní směnářské operace mezi měnami, které přešly na euro, a zánik kursových rizik mezi měnami eurozóny.

6.6.2 Nevýhody

Nevýhod z přijetí eura je mnoho. Těmi nejdůležitějšími nevýhodami jsou ztráta suverenity ČR a nezávislé měnové politiky, náklady související s přijetím eura, neschopnost čelit asymetrickým šokům a riziko vnímané inflace.

Ztráta suverenity ČR

I nadále existuje téměř v každém členském státě určitá priorita národních zájmů nad zájmy eurozóny. I přes nutnost přenést suverenitu na nadnárodní úroveň v oblasti měnové se státy snaží uchovat samostatnost rozhodování v oblasti rozpočtu (Brůžek,

2007). Paktem stability a růstu již bylo stanoveno, že země budou sankcionovány v případě nedodržení rozpočtové disciplíny, což suverenitu a samostatné rozhodování státu omezuje.

Země Evropské unie by měly spolupracovat na základě dobrovolnosti a především pak intergovernmentalismu⁴⁷. V tomto případě nelze mluvit ani o jednom ani o druhém. Povinnost vstoupit do eurozóny je dána Smlouvou o ES, kterou ČR podepsala současně se vstupem. Projekt Hospodářské a měnové unie je postaven na přesunu měnové suverenity na nadnárodní instituci - Evropskou centrální banku. Z tohoto hlediska se jeví ztráta národní měny jako ztráta národního symbolu, což je v rámci každého státu velmi citlivou otázkou. V tomto případě však váhání s přijetím eura nic nevyřeší, protože národní měny je nutno se vzdát v obou případech. (Klaus, in Mach 2007)

Ztráta samostatné měnové politiky

Dle zastánců pozdějšího vstupu by rychlé přijetí eura pro dohánějící ekonomiku s nižší cenovou a ekonomickou úrovní než eurozóna nebylo výhodné. Někteří europesimisté dokonce uvádějí dobu minimálně deseti let, po které stále nebude výhodné se vzdát vlastní měny, měnové politiky a kurzu. Měnový kurz má hned několik funkcí – dává ekonomice pružnost a brání nerovnováhám. Posilováním kurzu pak dochází k poklesu inflace a k ekonomickému růstu při současně nízkých úrokových sazbách. Ekonomickým růstem dohání naše ekonomika eurozónu, dochází k tzv. reálné konvergenci, což znamená, že se vyrovnávají i relativní mzdové a cenové úrovně s eurozónou (Janáčková, in Pecínková 2008).

Náklady související s přijetím eura

Administrativní a technické náklady přechodu na euro představují pro českou ekonomiku, na rozdíl od nákladů vyvolaných ztrátou autonomní měnové a kurzové politiky, jednorázové výdaje, které budou ekonomickými subjekty vynaloženy v krátkém období před a po vstupu do měnové unie. Jedná se především o náklady nutné

---

⁴⁷ „intergovernmentalismus (neboli společenství suverénních států) dle Václava Klause

k přizpůsobení činnosti daného subjektu nové měně. Z hlediska druhu nákladů je možné tyto výdaje rozdělit do několika skupin. (Lacina a kol., 2007)

Při přechodu na euro v oblasti podniků musí dojít k úpravě informačních systémů, obměně cen zboží na ceny v eurovém i národním formátu a s tím související vyškolení zaměstnanců pro každou z těchto oblastí, což přinese vynaložení vysokých nákladů na tuto změnu.

V oblasti informačních systémů jde o změnu softwarů firem a institucí, které poskytují SW pro fakturační a účetní programy, daňová přiznání, bezhotovostní bankovníctví apod. I v této oblasti dochází k dvojímu zobrazení měny, tedy v CZK a EUR a následný přechod na samotné EUR. Podniky budou nuceny obměnit své ceníky a katalogy, ceny v obchodech, apod.

V případě státu bude potřebné v dostatečném předstihu zajistit dostatečnou informovanost obyvatel ČR. Vláda musí zajistit co největší plynulost v přechodu na společnou měnu euro informováním ať už o délce duálního období tak i o termínu zavedení eura či podobě bankovek.

I přesto že jsou to náklady spojené s přijetím eura, každý podnik si je bude hradit sám, a to z vlastních nákladů.

Neschopnost čelit asymetrickým šokům

Asymetrické šoky jsou stavy, kdy se Česká republika se svým finančním sektorem nedokáže dostatečně sladit cyklicky i strukturálně s ekonomikami ostatních členských států. Při zavedení eura dochází k neschopnosti bránit se asymetrickým šokům a to z důvodu absence tzv. národních monetárních nástrojů.

Na základě teorie optimálních měnových zón by je měly nahradit jiné ekonomické nástroje – mobilita pracovních sil v rámci eurozóny a flexibilita mzdových sazeb. Myšlena je situace, kdy dojde k poklesu přebytku pracovních sil v zemi A. Pokud dojde k jejich přesunu do země B, kde byl nedostatek pracovních sil, zůstanou neměnné mzdové sazby u obou zemí - v zemi A nedojde ke zvýšení nezaměstnanosti, v zemi B

nevznikne mzdová inflační spirála a navíc dojde k hospodářskému růstu (Brůžek 2007: 59).

Riziko vnímané inflace

Podle názoru občanů států, které do eurozóny již přistoupily, vyvolá zavedení eura zvýšení inflace. Tyto obavy však zcela nepotvrzují statistické výsledky.

Prezident Evropské centrální banky (ECB) Jean-Claude Trichet v současné chvíli nevidí rizika inflačních, ani deflačních tlaků. Právě slabé inflační tlaky jsou jedním z důvodů, proč Evropská centrální banka zachovává svou hlavní úrokovou sazbu na rekordně nízké úrovni jednoho procenta. V srpnu dosáhla míra meziroční inflace v eurozóně 1,6 procenta, což znamená meziměsíční pokles o desetinu procentního bodu. (www.mediafax.cz)

Shrnutí nevýhod

Měnová politika napasovaná podle jednoho pravidla na celou Evropu není ekonomicky dobré řešení, protože Evropa je zkrátka různá. Společná měnová politika zdaleka neznamena společné dopady. Ačkoliv např. průměrná inflace v EU je 2 %, v Irsku, kam míří hodně investic, se po zavedení eura vyšplhala k 5 %, zatímco v Německu, odkud kapitál odchází, spadla inflace k nule. Kdyby konkrétně Česká republika přijala dnes euro, čekal by nás návrat k vyšší inflaci, podobné, jaká u nás byla v době, kdy byl kurz koruny zafixován k marce. (www.cevro.cz)

Euro přineslo změněné prostředí, které způsobilo problémy v oblasti hospodářské politiky. Vlády shledaly obtížným pracovat s omezeními, která vyplývají z hospodářské politiky eura, a euro samé se stává svazujícím faktorem pro práci vlád. Neomezený pohyb kapitálu přináší nebezpečí rychlejšího přelévání zdrojů z oblastí s nižší produktivitou do oblastí, kde je produktivita vyšší. Směnný kurs není již možné používat jako nástroj obchodní politiky. Vlády tak ztratily možnost zvyšovat svoji konkurenceschopnost pomocí devalvace. (www.euroskop.cz)

Pravděpodobně nejčastější nevýhodou se stává nemožnost členských států stanovovat si vlastní úrokové sazby. Nedávno četní politici, zvláště v Německu, Francii a Itálii, volali po snížení úrokových sazeb, aby se stimuloval růst. Neschopnost členských států měnit úrokové sazby znamená, že nesmějí jednostranně snižovat úrokové sazby k podpoře investování nebo zvyšovat k podpoře úspor. Jednotná evropská měna znamená jednotnou evropskou měnovou politiku. Byť neexistuje jednotná evropská hospodářská politika, všechny členské státy v eurozóně musí své vlastní hospodářské politiky provádět v mezích stanovených Evropskou unií.

Nová segmentace trhů, kterou zavedení společné měny eura přináší, je důsledkem nerovnoměrného vývoje v zemích evropské měnové unie a často až propastných rozdílů. Z obavy, aby z méně rozvinutých regionů měnové unie neunikaly pracovní síly a investice do rozvinutějších oblastí, musí národní a regionální vlády v oblastech méně rozvinutých států a oblastí vyvíjet různé stimulační mechanismy právě pro zahraniční investice a investory.

6.7 Řecko jako součást EU

Případ Řecka specifikuje problém s eurozónou a eurem. Evropská unie, která nedostatečně hlídala dodržování konvergenčních kritérií spolu s Paktem stability a růstu (a to i v případě Německa a Francie) se nyní ocitá v situaci, kdy rozhoduje o záchraně Řecké ekonomiky. Tři biliony korun, přesně tolik bude stát v přepočtu záchrana krachujícího Řecka. Vláda této země neúměrně zvyšovala výdaje státu a celkové zadlužování a dlouhodobě falšovala skutečný stav veřejných financí.

Pokud by Řecko používalo původní měnu tedy drachmu nadále, dá se předpokládat, že by se v průběhu minulých let tamní vláda méně zadlužovala a to z důvodu, že by pro stát bylo financování rozpočtového deficitu dražší než s eurem.⁴⁸

Nyní Evropská unie řeší finanční pomoc i pro další členské země, které jsou silně ohroženy zadlužením. Viz příloha č. 7.

---

⁴⁸ Člen vedení České národní banky ROBERT HOLMAN,
http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100830a.html

6.8 Názory na optimální termín přijetí

Dle vývoje koruny vůči euru, je patrné, že Česká republika vykazuje kvalitní hospodářský růst založený na zdravé tržní ekonomice. ČR se intenzivně zapojuje do mezinárodního obchodu, což znamená poměrně velkou otevřenost ekonomiky a růst konkurenceschopnosti v mezinárodním prostředí. Její růst je rovnovážný a udržitelný, což znamená, že je podložen růstem produktivity. Za zmínku stojí, že poprvé po letech se záporným saldem běžného účtu platební bilance dosáhla ČR v roce 2005 kladných hodnot. Česká republika se dlouhodobě radí mezi nízkoinflační ekonomiky. V roce 2008 došlo k výraznému posilování české koruny, které bylo zastaveno až přicházející finanční krizí (Singer, 2007)⁴⁹. Vývoj tedy dokazuje neustálé mírné posilování České koruny vůči slábnoucímu euru.

Obrázek 4 Graf vývoje CZK vůči EURu období 2005 – 2010

⁴⁹ Výběr z přednášek a prezentací. Dostuné z:
http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/bankovni_rada/clenove_bankovni_rady/singer_projevy.html

Vláda České republiky rozhodla, že se datem zavedení eura nebude v blízké době zabývat. Dle převládajícího názoru Česká republika nyní není na zavedení eura připravena. Předpoklad možného přijetí eura je např. až v roce 2019, jestli k němu tedy dojde. Nyní jsme sice součástí Evropské unie, ale i nadále stojíme před problémem přijetí eura, či zachování české koruny. Názory mnoha ekonomů, politiků, politologů, státníků apod. se různí a v mnohém si i protirečí. Můžeme se tedy řídit pouze ekonomickými daty a racionálními názory. Analýzou lze vyvodit, jaké jsou důvody k základním třem názorovým proudům. (Singer, 2007)

6.8.1 Přijetí eura

Pro přijetí eura a to v blízkém období jsou samozřejmě podnikatelé, kteří by euro využívali v oblasti exportérské. Podle skupiny těchto tzv. přívrženců eura Česká republika nemá problém s plněním maastrichtských kritérií a je tedy schopna euro zavést v blízké době. V této názorové skupině se objevují ti, kteří se řídí tzv. analýzou sladění. Tyto pravidla jsou vyhotovována prostřednictvím ČNB jednou ročně a schvaluje je vláda ČR. (Hampl, in Pecínková 2008)

6.8.2 Přijetí eura „jako nutné zlo“

Tento proud tvoří tzv. euroskeptici, kteří nesouhlasí se společnou evropskou měnou, zároveň si ale uvědomují, že máme plnit své závazky vůči EU. Do této skupiny patří samotný prezident ČR Václav Klaus.

Základem je však správné načasování vstupu, které omezí náklady a zvýší zisky. (Páral, in Pecínková 2008)

Projekt eurozóny, resp. projekt vytvoření společné evropské měny, už dávno zkrachoval, neboli nepřinesl efekty, které od něho byly očekávány. Zemím, které byly ochotny vzdát se své desetiletí či staletí existující vlastní měny, byl tento projekt

prezentován jako nesporný ekonomický přínos, aniž by to tak bylo. (Václav Klaus, Ekonom)

6.8.3 Nepřijetí eura

Poslední názorový proud by se dal nazvat „proudem švédským“, dle vyřešení situace ve Švédsku. Zde obyvatelstvo přímo v referendu odmítlo evropskou společnou měnu. Jediným a lepším způsobem, by bylo zachování tzv. principu loajality. V tuto chvíli by museli odmítnout zavést euro samotní političtí činitelé. Na základě ustanovení principu loajality jsou státy povinny učinit vhodná obecná a zvláštní opatření k plnění závazku, které plynou ze smlouvy. Státy jsou povinny tedy usnadnit Společenství plnění jeho úkolu a zdržet se všech opatření, které by naopak splnění těchto úkolu mohlo nějakým způsobem narušit. (Tomášek in Mach, 2007)

Tyto názory se ve většině opírají o problémy v Evropské unii jako takové a tedy se zabývají otázkou, zda EU jako společenství států má v dnešní době a v této podobě šanci přežít.

7 Závěr

Formát spojené Evropy nebo-li Evropské unie čelil již od počátku větším či menším problémům. Začlenit státy Evropy pod jednotnou kasu a jednotná pravidla je stále velkým problémem pro většinu členských zemí. Rozdílné vývoje ekonomik, velikosti zemí, pracovních příležitostí, právní podmínky a pravidla apod. stále vedou k nekonečným debatám o budoucnosti eura a i celé stávající Evropské unie. Jak již z minulosti je patrné, všechny přistupující země v první řadě především zastávají své vlastní principy a zájmy své vlastní země. Každá země si pochopitelně chce vydobýt co nejvíce výhod a privilegií pro svůj vlastní stát.

Česká republika se rozhodla i přes všechny úskalí pokusit se o své místo v Evropské unii. 1. února 1995 byla tedy zahájena integrace České republiky do Evropské unie. Předvstupním obdobím v letech 1995 - 2004 se Česká republika postupně do Evropské unie začala začleňovat podepsáním smluv a dohod. Ve dnech 13. – 14. června 2003 bylo v referendu rozhodnuto 77,3 % hlasů o vstupu České republiky do Evropské unie a to se také stalo 1. května 2004. Tímto okamžikem se Česká republika stala právoplatným členem Evropské unie s odkladem zavedení jednotné měny eura na neurčito.

V této práci se zabývám vhodností přijetí eura. Česká republika se již svým vstupem zavázala přijmout společnou měnu euro, avšak dnešní stav Evropské unie nás přivádí k myšlence, zda je spojená Evropa projekt, který má šanci na další fungování, a také jestli přináší více výhod či nevýhod.

Česká republika se nachází ve fázi pozvolného hospodářského růstu a přibližuje se českou korunou k euru. Česká republika usiluje o zvýšení produktivity a tempa reálné konvergence avšak rychlé přijetí eura by mohlo způsobit zpomalení tempa růstu. Jednotná měnová politika Evropské centrální banky, Maastrichtská kritéria a systém ERM II jsou pro nás po vstupu do eurozóny brzdou.

Analýzou variant přijetí eura až k variantě nepřijetí eura je podmíněno současnou situací Evropské unie a Evropské měnové unie. V tuto chvíli jsou vidět výrazné problémy v zemích se společnou měnou, jako jsou Řecko, Irsko, Portugalsko, Španělsko a v neposlední řadě také Belgie. Tyto země se nacházejí v situaci obrovského zadlužení. Řecko již přijalo pomoc v celkovém objemu 110 miliard eur (asi 2,7 bilionů českých korun). Irsku byla nyní také vyčleněna pomoc ve výši 85 miliard eur (asi 2,1 bilionů českých korun) od Evropské unie jako celku společně s Mezinárodním měnovým fondem. Portugalsko a Španělsko zatím pomoc ve formě půjčky odmítají. Pokud nastane situace, kdy i tyto země budou nuceny si půjčit, dojde tímto téměř k vyčerpání záchranných fondů Evropské unie.

Ekonomika zemí eurozóny se po zavedení eura samozřejmě harmonicky a proporcionálně nevyvíjela, a proto by dnes řada zemí potřebovala úplně jiné měnové kursy, než s jakými do eurozóny vstupovala. To platí obecně, i bez nedávné krize, ale ta to ještě zvýraznila. A vedla k dnešní akutní krizi eura (Václav Klaus, vystoupení na zasedání Vědecké rady Národohospodářské fakulty VŠE, Praha, 24. listopadu 2010), výše zmíněné.

V situaci kdy si některé země musí půjčovat, aby byly schopny poskytnout pomoc jiným státům, stojíme před otázkou, jak se v tomto případě zachová euro a Evropská unie celkově.

Vyvstává tedy otázka, zda stát musí či nemusí mít vlastní měnu. Mít ji nemusí, ale vždy musí být při této volbě zodpovězena otázka, zda je to pro stát výhodou nebo nevýhodou. Jde tedy o to, zda se dívat na euro, na tuto pro nás cizí měnu, jako na obecný problém. (Václav Klaus, vystoupení na zasedání Vědecké rady Národohospodářské fakulty VŠE, Praha, 24. listopadu 2010)

Ve chvíli kdy již jsme součástí Evropské unie není tématem, zda euro přijmout, ale kdy a jestli je to dnes na pořadu jednání, ale i touto otázkou se musíme zabývat. Výhodou přijetí eura bezesporu je zlepšení postavení České republiky v rámci Evropské unie a vyšší důvěryhodnost k naší ekonomice. Zároveň pozitivním aspektem přijetí eura je hospodářský růst z hlediska nízkých dlouhodobých úrokových sazeb. Ze stran nevýhod

dochází ke ztrátě nezávislé měnové politiky, suverenity, samostatného rozhodování, apod. Každá země má jiný hospodářský růst a Česká republika ztratí přijetím eura možnost rozhodovat o vlastní ekonomice a bude nadále jen součástí celku států EU.

Výše zmíněné poznatky mě přesvědčily, že EU a EMU není za současného stavu bezpečným zázemím. Česká republika nemá dostatečnou stabilitu a kvůli předcházejícím vládám jsou až dnes schvalovány tak potřebné reformy, které mohou českou ekonomiku reálně ukotvit.

Česká republika není v situaci, kdy by bez následků mohla zavést euro a to z důvodu neplnění konvergenčních kritérií, která jsou nastavena pro optimální stav ekonomiky zemí přijímajících společnou měnu.

V tuto chvíli tedy nejsem pro zavedení jednotné měny v naší zemi a to hlavně z důvodu stavu EU a EMU a jejich členských států, které jsou poznamenány současnou krizí v Unii.

Tato krize ukázala, že eurozóna nemůže existovat s institucionální strukturou vytvořenou v minulosti. Je tedy jasné, že se eurozóna musí sama změnit. (Miroslav Singer, www.cnb.cz)

8 Seznam použité literatury a zdrojů

- [1] BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada publishing, 2008, ISBN 978-80-247-1807-1
- [2] BRŮŽEK, A. *Evropská měnová unie a Česká republika*, Praha: Oeconomica, 2004, ISBN 80-245-0820-6
- [3] BRŮŽEK, A., SMRČKOVÁ, G., ZÁKLASNÍK, M. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19.
- [4] DOČKAL, V., KANIOK, P. *Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005. ISBN 80-210-3976-0.
- [5] DURČÁKOVÁ, J., MANDEL, M. *Mezinárodní finance*, 3. rozšířené vydání, Praha: Management Press, 2007, ISBN 978-80-7261-6
- [6] FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury. 2003, ISBN 80-7325-015-2
- [7] JANÁČKOVÁ, S., *Euro dříve, nebo později?* Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. ISBN 80-86547-63-9
- [8] KRATOCHVÍL, P., *Teorie evropské integrace*, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-467-0
- [9] KUČEROVÁ, I., *Hospodářské politiky v kontextu vývoje EU*. Praha: Karolinum, 2010, ISBN: 978-80-246-1628-5
- [10] LACINA a kol., *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*, Praha: 2007,
- [11] MACH, P., *Jak vystoupit z EU*. Praha: Kosmas, 2010, ISBN: 978-80-254-6624-7

- [12] MARKOVÁ, J. Mezinárodní měnová spolupráce. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2006, ISBN 80-245-1053-7
- [13] PEČÍNKOVÁ, I. Euro verzus koruna. Brno: CDK, 2008, ISBN 978-80-7325-138-3
- [14] PLCHOVÁ, B., LUKÁŠ, Z., HRADOVÁ, M. Česká republika a Evropská unie. Praha: VŠE, 2002, ISBN 80-245-0452-9
- [15] SIPKO, J. Európska menová únik a euro. Bratislava: Elita 1999, ISBN 80-8044-061-1
- [16] ŠREIN, Z., Pakt stability a růstu- vymoženost nebo přítěž eurozóny?. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2003, ISBN 80-245-0531-2 20
- [17] TOMÁŠEK, M. Statě o Evropské unii. Praha: Codex, 1994, ISBN 80-901683-0-2
- [18] URBAN, L. Evropský vnitřní trh a příprava České republiky na začlenění. Praha: Linde a.s., 2002, ISBN 80-7201-342-4
- [19] ZAHRADNÍK, P. Vstup do EU – přínosy a náklady konvergence, Praha: C.H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-472-4

Internetové zdroje:

<http://www.agris.cz>

<http://www.businessinfo.cz>

<http://www.cevro.cz>

<http://www.cnb.cz>

<http://www.cpkp.cz>

<http://www.cpkp.cz>

<http://www.czso.cz>

<http://www.ecb.int>

<http://www.ekonom.cz>

<http://www.ekonomika.idnes.cz>

<http://www.eu4journalists.eu>

<http://www.euro.kurzy.cz>

<http://www.europa.eu>

<http://www.euroskop.cz>

<http://www.idnes.cz>

<http://www.mediafax.cz>

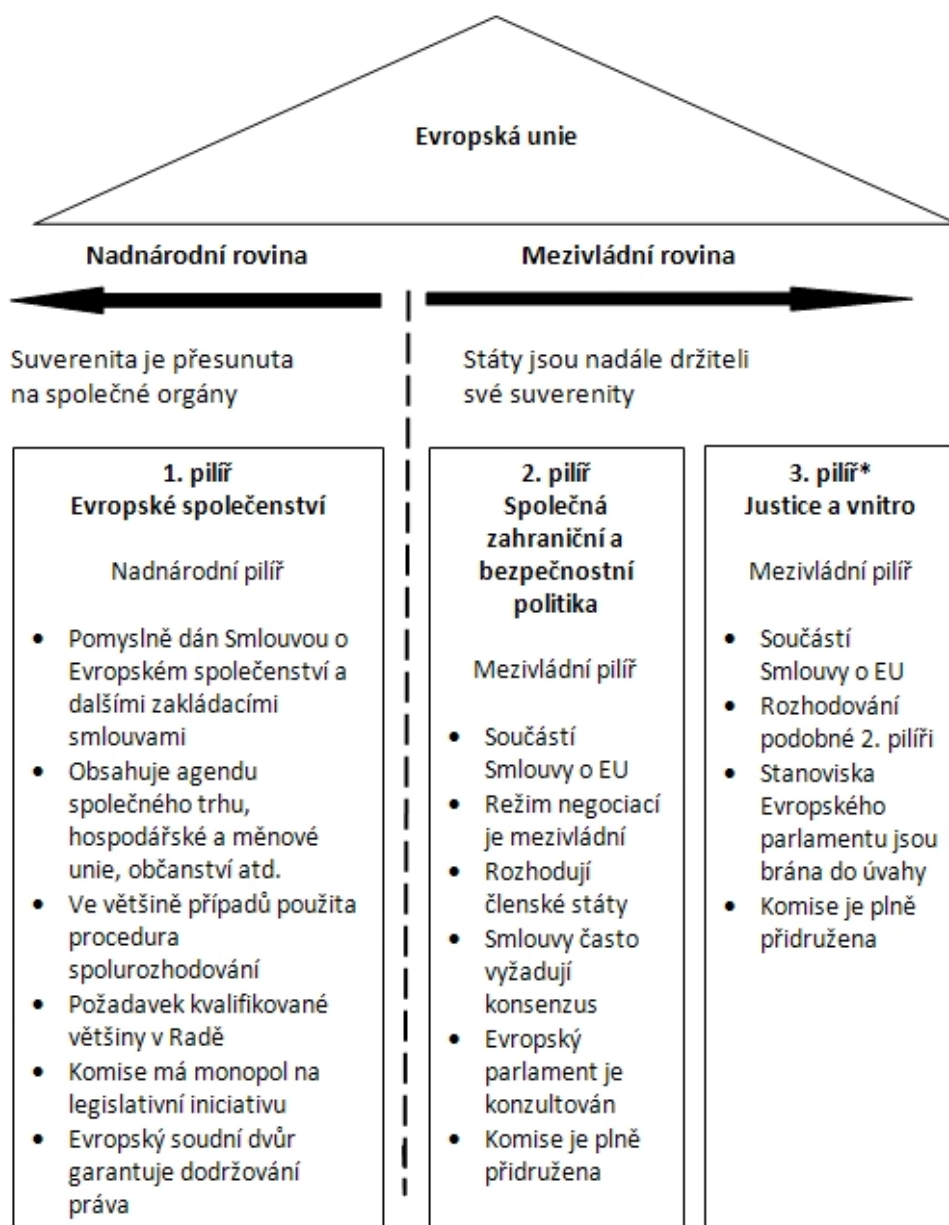
<http://www.mfcr.cz>

<http://www.sagit.cz>

<http://www.zavedenieura.cz>

9 Přílohy

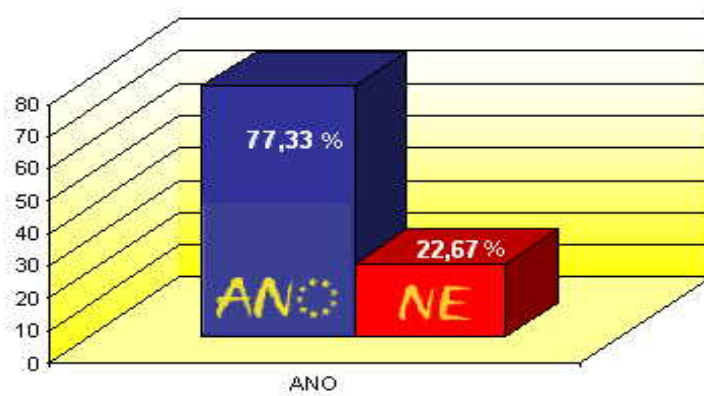
Příloha č. 1 Pilíře podle Maastrichtské smlouvy

Zdroj: www.euroskop.cz

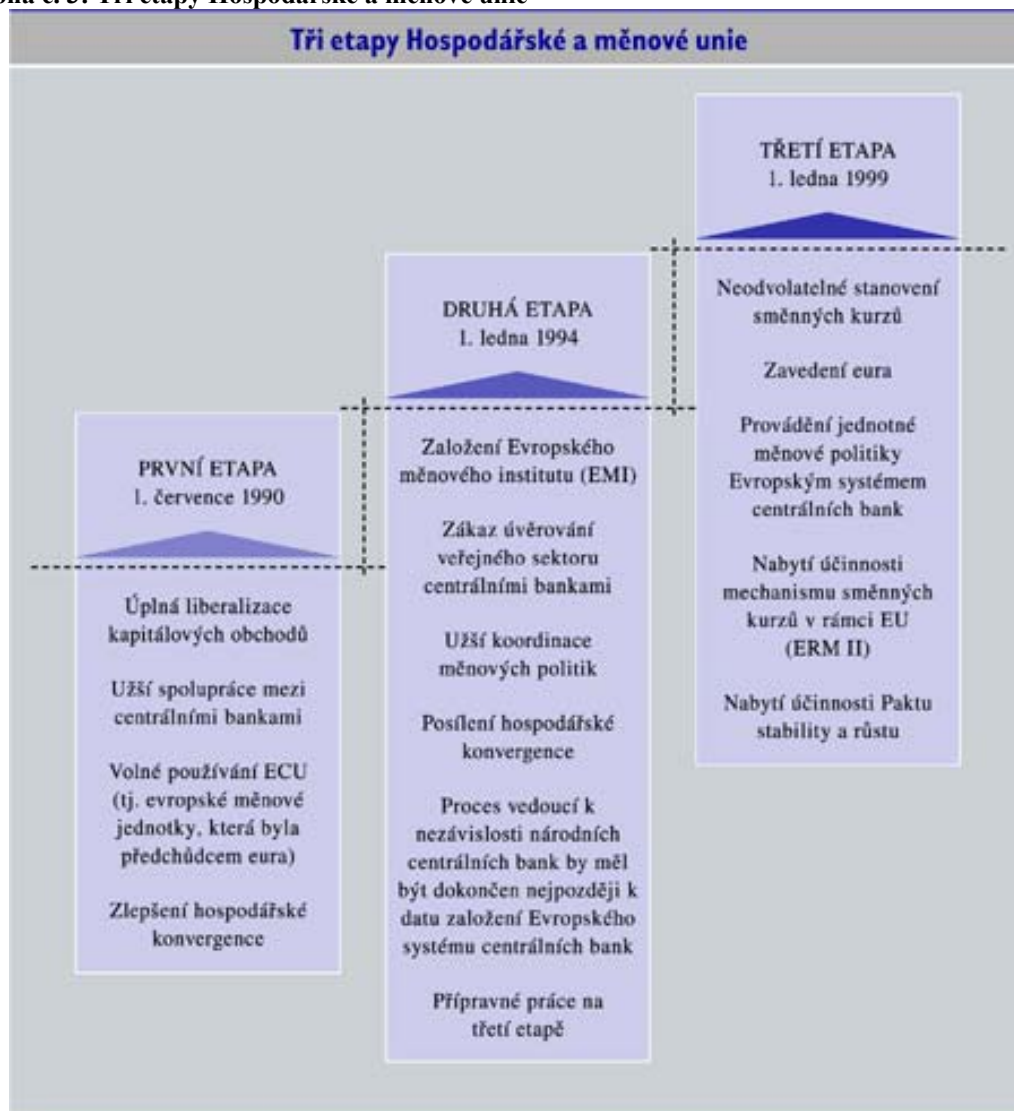

Příloha č. 2: Výsledky referenda o přistoupení České republiky k EU

Zdroj: www.euroskop.cz

Příloha č. 3: Tři etapy Hospodářské a měnové unie

Zdroj: www.ecb.int

Příloha č. 4: Stav plnění maastrichtských kritérií českou ekonomikou k roku 2009

Kritérium		Referenční hodnota	Skutečnost za rok
Veřejné finance	Vládní deficit nesmí přesáhnout hodnotu 3 % HDP.	3 %	-6,6* %
	Veřejný dluh nesmí přesáhnout úroveň 60 % HDP.	60 %	-35,6* %
Inflační kritérium	Roční průměrná inflace nejvýše 1,5 procentního bodu nad referenční hodnotou, která je průměrem inflací v třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou.	1,8 %	0,9 %
Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb	Výnos desetiletých vládních dluhopisů nejvýše 2 procentní body nad průměrem výnosů ve třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou.	6,3 %	4,9 %
Stabilita směnného kurzu	Minimálně dvouletý pobyt v ERM II bez vnitřního pnutí.	Česká koruna prozatím není zapojena do ERM II.	

Zdroj: www.euroskop.cz

Příloha č. 5: Datum ukončení platnosti národního oběživa v jednotlivých zemích eurozóny a přepočítací koeficienty pro vztah k euru

Země	Ukončení platnosti měny	Přepočítací koeficient (1 euro)
Německo	31.12.2001*	1,95583 DEM
Nizozemsko	28.1.2002	2,20371 NLG
Irsko	9.2.2002	0,787564 IEP
Francie	17.2.2002	6,55957 FRF
Belgie	28.2.2002	40,3399 BEF
Finsko	28.2.2002	5,94573 FIM
Itálie	28.2.2002	1936,27 ITL
Lucembursko	28.2.2002	40,3399 LUF
Portugalsko	28.2.2002	200,482 PTE
Rakousko	28.2.2002	13,7603 ATS
Řecko	28.2.2002	340,750 GRD
Španělsko	28.2.2002	166,386 ESP
Slovinsko	14.1.2007	239,640 SIT

Zdroj: www.mfcr.cz

* banky a obchodníci přijímali německé marky až do konce února 2002

Příloha č. 6: Výměna národního oběživa v jednotlivých zemích eurozóny

Země	Obchodní banky v zahraničí vyměňovaly národní měny takto
Německo	do 28. února 2002
Nizozemsko	do 31. prosince 2002, ale od 1. dubna 2002 smí výměnu zpoplatnit
Irsko	nerozhodnuto *
Francie	do 30. června 2002
Belgie	do 31. prosince 2002
Finsko	různé banky různě *
Itálie	různé banky různě *
Lucembursko	do 30. června 2002
Portugalsko	do 30. června 2002
Rakousko	do 28. února 2002 všechny banky, pak dle individuálního rozhodnutí bank
Řecko	různé banky různě *
Španělsko	do 30. června 2002
Slovinsko	do 1. března 2007

Zdroj: www.mfcr.cz

* do 1. března 2002, poté dle individuálního rozhodnutí obchodních bank

Příloha č. 7 Země na odstřel podle „příplatku za riziko“

Zdroj: www.eurostat.cz

10 Přehled zkratk

ČNB	Česká národní banka
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	The Economic and Financial Affairs Council
ECU	Evropská měnová jednotka (z angl. European Currency Unit)
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu (z angl. European Free Trade Association)

EHS	Evropské hospodářské společenství
EPU	Evropská platební unie (z angl. European Payments Union)
ECOFIN	Rada ministrů hospodářství a financí (z angl. Economic and Financial Affairs Council)
ECU	Evropská měnová jednotka (z angl. European Currency Unit)
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EMI	Evropský měnový institut
ERM	Evropský mechanismus směnných kurzů (z angl. European Exchange Rate Mechanism)
EUROATOM/EAEC	Evropské společenství pro atomovou energii (z angl. European Atomic Energy Community)
HMU	Hospodářská a měnová unie
NATO	Severoatlantická aliance (z angl. North Atlantic Treaty Organization)
NKS	Národní koordinační skupina
OEEC	Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
SEPA	Jednotný prostor pro platby (z angl. Single Euro Payments Area)
SN	Společenství národů
SZP	Společná zemědělská politika